

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

V Prešove 2007

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená
I. vydanie

Riešiteľský kolektív:

Ing. Rastislav FILIČKO

Jaroslav FOGAŠ – starosta obce Šarišská Trstená

Obecné zastupiteľstvo

Obyvatelia obce Šarišská Trstená

Prešov – Šarišská Trstená 2007

Obecný úrad Šarišská Trstená
Šarišská Trstená 42
082 14 Pušovce

Telefón: 051/799 77 19

1345 Nadfó, 1351 Komlos al. náz. Nadieu, 1773 Nadfeő, Natwej, 1786 Nadfő,
Nadfej, 1808 Nádfő, Nadfej, 1863 Nádfő, Nádfej, 1873–1913 Nádfő, 1920
Nádvej, Nádfej, 1927–1948 Nadvej,
1948– Šarišská Trstená

GENEALOGIA

Bača Bačová Biskupová Centek Centeková Cina Cinová Floreková Fogaš Fogašová
Gallová Horvát Horvátová Husáková Juskanin Juskaninová Kendra Kendrová Koval'
Koval'ová Krištof Krištofová Kropil'áková Mazurová Petik Rákoš Rákošová Solej
Solejová Solejová-Kendrová Talpaš Talpašová Telesnická Telesnický Varga
Vargová Varhoľová Vaško Vašková Žulka Žulková

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych, alebo regionálnych) býva pri projektoch zameraných na regionálny často podmienené ich zladením s rozvojovou stratégiou príslušnej obce, mikroregiónu, či kraja. Vyžaduje to aj zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 Z. z.. Podľa tohto zákona majú mať obce schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR).

Cieľom PHSR je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, stratégiou rozvoja príslušného mikroregiónu, prípadne rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a podobne.

Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 Z. z. pozná iba PHSR obce alebo samosprávneho kraja, ale nie mikroregiónu. Mikroregióny vo väčšine prípadov nemajú samosprávne orgány, a teda ich PHSR nemá kto schváliť, nehovoriac už o zabezpečení dostatočných finančných prostriedkov na spolufinancovanie projektov, obsiahnutých v akčnom pláne, a na manažment programu. Ako východisko potom posluží schválenie PHSR skupiny obcí alebo mikroregiónu obecnými zastupiteľstvami vo všetkých participujúcich obciach. Takýto postup je možný, avšak odporúčame, aby sa tvorcovia dokumentu zodpovedne zaoberali jeho implementačnou časťou, ktorá musí jednoznačne vymedziť finčné a riadiace mechanizmy na úrovni mikroregiónu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako dokument
zastrešujúci rozvojovú politiku na miestnej úrovni**

**Obsah a postup spracovania programu hospodárskeho a sociálneho
rozvoja obce**

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Prvá skupina činností zahŕňala všeobecnú analýzu situácie obce. Analytická časť má charakter komplexného profilu obce a predstavuje prehľad (audit) vnútorných zdrojov obce - prírodných, územno-technických, ľudských a finančných. Jej úlohou je poskytnúť odpoveď na otázku, „kde sa obec v súčasnosti nachádza“. Analytická časť predstavuje koncentrovaný zdroj informácií o obci s možnosťou ďalšieho využitia, napríklad na prezentačné účely. Je členená podľa jednotlivých oblastí života obce, resp. funkčných subsystémov, v rámci ktorých je obsiahnutá aj analýza realizovaných aktivít a opatrení.

Ďalšie informácie boli získané formou prieskumov v teréne, rozhovorov s verejnosťou a predstaviteľmi obce a z dotazníkového prieskumu. Informácie pre analýzy regionálneho kontextu sme čerpali z rozvojových dokumentov regionálnej úrovne (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK), Strategického plánu obce Prešov a ďalších zdrojov.

Podobne ako pri stanovení vízií a cieľov, aj analýzy sa sústreďovali len na rozhodujúce faktory a kľúčové prvky - kvalitatívne hodnotenia boli uprednostnené pred kvantitou vstupných dát. Analýzy technického vybavenia, urbanistickej štruktúry a bytového fondu sú v programe rozvoja sumarizované len v skrátenej podobe, vzhľadom k tomu, že technické detaily sú podrobnejšie popísané v aktuálnej územnoplánovacej dokumentácii na úrovni obce. Okrem analýz samotnej obce bolo treba väčšiu pozornosť venovať analýzám externého prostredia, s cieľom identifikovať konkurenčné aktivity v regióne i možnosti ďalšej spolupráce s okolitými obcami.

Ďalším krokom bola syntéza parciálnych analýz použitím štandardnej metódy strategického plánovania – SWOT analýzy. Výsledkom bola strategická diagnostika obce, nevyhnutná pre stanovenie prioritných cieľov rozvoja. V ďalšej etape, ktorá prebiehala súčasne s analytickou fázou, sme pristúpili k definovaniu rozvojovej stratégie, pozostávajúcej zo strategickej vízie podrobnejšie definovanej vo forme sústavy strategických cieľov. V poslednej plánovacej etape boli špecifikované niektoré konkrétne krátkodobé kroky (akčné plány a projekty), ktoré by mali viesť k naplneniu vízie a dlhodobých zámerov. To znamená, že pokiaľ predmetom stanovenia rozvojovej stratégie bolo zodpovedať otázku „kde chceme byť?“, tak akčné plány majú povedať „ako sa tam dostaneme“.

Pri definovaní akčných plánov a projektov boli zvažované aj možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ (štrukturálnych fondov). V prílohe tejto dokumentácie je preskúmaná väzba akčných plánov na priority, opatrenia a podporované aktivity relevantných programových dokumentov.

Program rozvoja obce má hierarchickú štruktúru, ktorá smeruje od všeobecného ku konkrétnemu, resp. od celkového k špecifickému. Hierarchia začína globálnym cieľom strategickej vízie, pokračuje strategickými cieľmi rozdelenými podľa prioritných oblastí a uzatvára ju sústava opatrení, projektov a aktivít zhrnutých v akčných plánoch. Hierarchické usporiadanie znamená aj rozdielne časové horizonty. Program rozvoja obce je teda integrovaným plánovacím dokumentom (preto sa používa označenie „program“ a nie „plán“) zahŕňajúcim strategickú časť, ktorú tvoria dlhodobějšíe ciele a operatívnu časť -- opatrenia realizovateľné v kratšom období.

Obsah

1. Ekonomické a sociálne východiská	10
1.1. Socio-ekonomická analýza	10
1.1.1 Prírodné danosti	11
1.1.2. Obyvateľstvo	12
1.1.3. Ekonomická situácia obce	17
1.1.4. Občianska vybavenosť	19
1.1.5. Vzdelávanie a kultúra	22
1.1.6. Životné prostredie	22
1.2. Analýza realizovaných opatrení	23
1.2. SWOT analýza	25
1.4. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja	31
2. Rozvojová stratégia	36
2.1. Ciele a priority	37
2.1.1. Ciele a priority v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie	37
2.1.2. Ciele a priority v oblasti vzdelávania, kultúry a športu	37
2.1.3. Ciele a priority v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb	38
2.1.4. Ciele a priority v oblasti životného prostredia	39
2.1.5. Ciele a priority v oblasti cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu....	39
2.2. Opatrenia a aktivity	40
2.2.1. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie	40
2.2.2. Opatrenia a aktivity v oblasti vzdelávania, kultúry a športu	40
2.2.3. Opatrenia a aktivity v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb	41
2.2.4. Opatrenia a aktivity v oblasti životného prostredia	42
2.2.5. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvoja cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu	42
2.3. Opis rozvojovej stratégie	43
3. Finančný plán	45
4. Zabezpečenie realizácie	49
4.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie	50
4.2. Monitorovanie a hodnotenie	52
4.3. Harmonogram realizácie	53
5. Záver	566
6.Prílohy	57
Základné definície a pojmy v súvislosti so štrukturálnymi fondmi EÚ:	59

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Úvod

Posledných 15 rokov je pre Slovensko charakteristická mohutná celospoločenská transformácia. V spoločnosti sa odohrávajú markantné zmeny, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí života ľudí, pričom ich základ tvorí transformácia ekonomického systému, transformácia centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku trhovú.

V súčasnosti stojí veľká väčšina miest a obcí na Slovensku pred potrebou riešiť značné množstvo problémov, ktoré sa nahromadili za predchádzajúce roky, ale aj tie, ktoré prináša súčasnosť a každodenný život. V tejto situácii sa ocitlo aj obec Šarišská Trstená, ktoré sa nachádza na juhovýchodnom Slovensku, vyznačuje sa bohatosťou kultúrneho a prírodného dedičstva.

Cieľom dokumentu je navrhnuť systematickú a funkčne trvaloudržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pri rešpektovaní globálnych cieľov regionálneho vývoja, resp. štátnej regionálnej politiky. Stanovuje hlavné smery rozvoja, formuluje strategické ciele a definuje úlohy a prvoradé potreby pre zabezpečenie rozvoja uvedených oblastí. Ciele a úlohy harmonizuje tak, aby prinášali všestranný rozvoj obce Šarišská Trstená. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená je strednodobý plánovací dokument na obdobie 7 rokov s možnosťou jeho priebežnej aktualizácie – je otvoreným a živým dokumentom, program musí byť podľa potreby doplňovaný a upravovaný. Význam a využitie tohto dokumentu pri rozvoji obce je v tom, že je spracovaný na základe terénneho prieskumu a za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov (ktorí sú informovaní o problémoch a rozvojových potrebách obce), napomáha k maximálnemu pochopeniu regionálnych špecifik záujmového územia a zároveň napomáha k maximálnemu absorbovaniu zdrojov Európskej únie pre obec Šarišská Trstená.

Pri zostavení rozvojových priorít bol dôležitým zdrojom informácií prieskum názorov obyvateľstva, ktorým boli občania upozornení na prebiehajúci proces strategického plánovania rozvoja obce a zapojení do plánovacieho procesu. Výsledky prieskumu poskytli podklady pre rozhodovanie o smerovaní práce na strategickom pláne. Prieskum zisťoval sociálno-ekonomické charakteristiky respondentov, podmienky bývania a spôsoby riešenia bytovej situácie, názory miestnych obyvateľov na kvalitu života v meste, služby a samosprávu, kladné a záporné stránky obce, možnosti a prekážky rozvoja, predstavy o prioritných oblastiach rozvoja a zdrojoch financovania pre realizáciu rozvojových cieľov.

Tento programový dokument je previazaný so sektorovými operačnými programami prioritných odvetví rezortov v rámci Národného plánu regionálneho rozvoja SR, ako aj s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, Územným plánom veľkého územného celku Prešovského. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená bol vypracovaný na základe metodiky, ktorú vydalo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Pri vypracovaní programového dokumentu boli zohľadnené aj priority Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2007-2013.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená sa stane podkladovým materiálom, ktorý umožní orientáciu v smerovaní ekonomických a spoločenských aktivít v obci Šarišská Trstená a jeho mikropriestore. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená schvaľuje obecné zastupiteľstvo obce, ktoré bude neskôr naplňovať ciele, vykonávať kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Vytvorenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základným programovým a výkonným dokumentom v súlade so zákonom č.503/2001 o podpore regionálneho rozvoja, ktorý je spracovaný za účelom riešenia súčasných ekonomických a sociálnych problémov za efektívneho využitia všetkých zložiek jeho miestneho potenciálu. Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bol spracovaný v súčinnosti s Plánom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja. Je strednodobým strategickým dokumentom.

Obec Šarišská Trstená je súčasťou Prešovského kraja, ktorý patrí medzi prioritné regióny na základe uznesenia vlády SR č.923/1999 a na základe trvale nepriaznivých ekonomických výsledkov. Sú to predovšetkým :

- nízka úroveň hrubého domáceho produktu, ktorý v prepočte na jedného obyvateľa zaostáva za priemerom v SR,
- vysoká miera nezamestnanosti,
- výrazná disproporcia v regióne,
- výrazné zaostávanie technickej infraštruktúry.

Poslaním Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je navrhnuť systematickú a funkčnú trvalú stratégiu zameranú na realizáciu sociálneho a ekonomického rozvoja obce.

Plán rozvoja obce pozostáva z nasledujúcich častí:

1. Sociálno-ekonomickej analýzy obce a identifikácie možnosti rozvoja formou súhrnnej analýzy,
2. Stratégie rozvoja jej priorít a opatrení potrebných na ich naplnenie,
3. Finančného zabezpečenia,
4. Organizačného zabezpečenia realizácie Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení.

Prvá analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socio-ekonomickými charakteristikami , ktoré charakterizujú sociálny a ekonomický rozvoj obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu obce, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov , ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá hlavná časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný prípadne rozvojový charakter. Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sú zamerané na riešenie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k ďalšiemu prehľbovaniu jestvujúcich problémov. Opatrenia viažuce sa na rozvojové ciele sú zamerané na aktivizáciu potenciálu obce a na podporu jej strednodobého rozvoja až do roku 2017.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

V ďalšej časti dokumentu sa hovorí o finančnom zabezpečení jednotlivých aktivít a o zdrojoch ich financovania.

Súčasťou procesu je aj podrobný opis organizačného zabezpečenia riadenia podpory, o ktorom sa viac dozvieme v štvrtej časti tohto dokumentu. Organizačné zabezpečenie predstavuje priradenie zodpovedností a pravidiel spolupráce medzi jednotlivými orgánmi podieľajúcimi sa na realizácii jednotlivých aktivít.

1. Ekonomické a sociálne východiská

1.1. Socio-ekonomická analýza

Obec Šarišská Trstená leží na juhozápadnom svahu Nízkych Beskýd v nadmorskej výške okolo 400 metrov. Sídliisko založil miestny zeman okolo roku 1300 na majetku Chmeľovca. Prvý písomný doklad o dedine pochádza z roku 1345. Patrila miestnym zemanom. V roku 1600 sídlisko vytvorilo 5 kúrii miestnych zemanov. V rokoch 1715 až 1720 tu postupne hospodáril 5 – 2 poddanské domácnosti, v roku 1828 bolo 5 domov a 43 obyvateľov, v roku 1900 bolo 72, v roku 1970 bolo 208 obyvateľov. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom. Dnes väčšina pracuje v priemysle a stavebníctve. JRD bolo založené v roku 1960. V súčasnosti bolo družstvo dané do konkurzu a zaniklo. V obci sa nachádza len jedna predajňa rozličného tovaru a pohostinstvo. V roku 1994 sa začalo s výstavbou OÚ a kultúrneho domu. K rozvoju kultúry a informovanosti občanov slúžia televízne prijímače. V obci je len autobusová doprava. Od roku 2000 je splynofikovaná. V súčasnom období sa začali prípravné práce na budovanie vodovodu, kanalizácie a ČOV. Rozvojové plány: dokončenie kultúrneho domu, vytvorenie podmienok na bytovú výstavbu, vybudovanie domu smútku, rozvoj drobného podnikania v obci, rozšírenie predajní a iné. PSČ: 08214, počet obyvateľov: 274, rozloha: 184ha, starosta obce: Jaroslav Fogaš, kód obce: 525197

Hierarchia obce v rámci sídelnej štruktúry Slovenskej republiky bola definovaná v Koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001 a premietnutá do Zmien a doplnkov územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja 2004, ktoré boli schválené krajským zastupiteľstvom dňa 22.6.2004 uznesením číslo 228/2004 a ktorých záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením Prešovského kraja číslo 4/2004, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 30.7.2004.

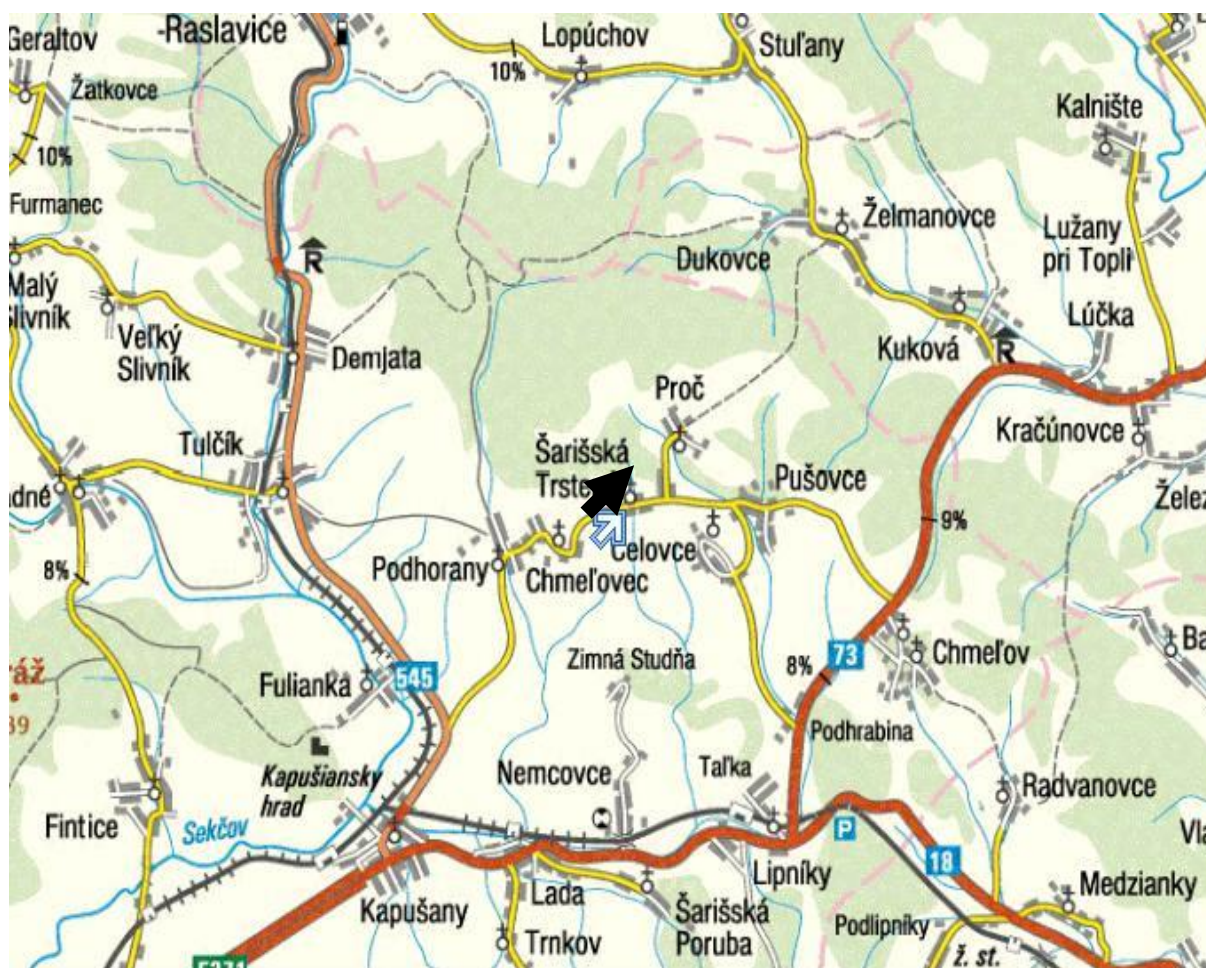
V zmysle Územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja, Zmeny a doplnky 2004 sa obec Šarišská Trstená nachádza v blízkosti ťažiska osídlenia najvyššej úrovne Košicko – Prešovského medzinárodného významu s dominantným postavením v Karpatskom euregióne, so základným terciárnym centrom osídlenia mesta Prešov, ktoré tvorí prvú podskupinu prvej skupiny týchto sídiel a ktoré okolo svojho ťažiska osídlenia vytvára možnosti pre vznik suburbárnych zón s prihliadnutím na ich stupeň sociálno-ekonomického rozvoja. Obec je zároveň v západnej polohe v dostupnej vzdialenosti s oblasťou rozvoja nadregionálnych súvislostí a dobudovania multimodálneho koridoru číslo V, západo – východného koridoru Bratislava – Žilina – Prešov – Košice, t.j. rozvojovej osi 1.stupňa Žilinsko – podtatranskej rozvojovej osi Žilina – Martin – Poprad – Prešov. To znamená, že nástrojmi územného rozvoja podporuje diverzifikáciu ekonomickej základne ťažisk osídlenia, pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území a že určité druhy funkcií je možné situovať do katastrálneho územia obce Šarišská Trstená a to predovšetkým bytovú výstavbu a prímestskú rekreáciu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

1.1.1 Prírodné danosti

Názov obce:	Šarišská Trstená
Kód ZUJ ¹ :	525197
Kraj:	Prešovský
Okres:	Prešov
Región:	Haľagoš
IČO:	690589
Počet obyvateľov:	280
Rozloha:	184 ha
Prvá písomná zmienka:	v roku 1345
Starosta:	Jaroslav Fogaš

¹ ZUJ – základná územná jednotka. Obec je základná územná jednotka Slovenskej republiky. Základnou územnou jednotkou sa rozumie taká priestorová jednotka, ktorá sa z hľadiska výkonu štátnej správy ďalej nečlení. Územný obvod každej územnej jednotky môže tvoriť buď súhrn niekoľkých územno –technických jednotiek alebo môže byť totožný s jednou územno- technickou jednotkou. /Vyhláška federálneho štatistického úradu a Federálneho ministerstva pre technický a investičný rozvoj č.120/1979Zb. o priestorovej identifikácii informácií, §5/

1.1.2. Obyvateľstvo

Pre populačný vývoj na Slovensku je charakteristický dlhodobý pokles sobášnosti, pôrodnosti a plodnosti. Tento trend v návaznosti na neuspokojivý vývoj úmrtnosti mal za následok postupné znižovanie prirodzeného prírastku až do takej miery, že v rokoch 2001-2003 došlo na Slovensku k úbytku obyvateľov z prirodzeného pohybu, keď počet živonarodených detí bol nižší ako počet zomretých osôb.

Z hľadiska vekovej štruktúry pokračuje v Slovenskej republike proces starnutia obyvateľov, keď sa znížil podiel detskej zložky /0-14 ročných/ a zvýšil podiel obyvateľov v poproduktívnom veku, resp. vo veku 65 ročných a starších.

Podľa prognózy sa podiel detí vo veku 0-14 rokov v roku 2025 zníži zo súčasných 17,1% na 13% a počet ľudí starších ako 65 rokov zníži zo súčasných 11,6% na 20%.

Z pohľadu reprodukcie obyvateľov je najvýznamnejšia skutočnosť, že v roku 2004 sa potvrdil trend zvyšovania pôrodnosti a plodnosti z roku 2003, keď medziročne počet živonarodených detí bol vyšší o viac ako 2 tisíc. K zmene populačného trendu došlo aj vo vývoji prirodzeného prírastku, keď po trojročnom úbytku obyvateľov z prirodzeného pohybu v rokoch 2001 až 2003 zaznamenalo Slovensko v roku 2004 opäť prirodzený prírastok obyvateľov.

Na základe tabuľky č.1 vidíme, že počet obyvateľov v obci rastie. Rast obyvateľov je zapríčinený aj rómskou komunitou a tak demografický vývoj v sídle je mierne skreslený.

Tabuľka č.1: Vývoj počtu obyvateľov

Rok	1970	1980	1990	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvateľov	208	221	232	254	263	268	270	271	268	271

Zdroj: OcÚ

Z hľadiska vekovej štruktúry pokračuje v Slovenskej republike proces starnutia obyvateľov, keď sa znižuje podiel detí vo veku/0-14 rokov/ a zvyšuje sa podiel obyvateľov v poproduktívnom veku a počet obyvateľov vo veku 65 rokov a viac.

Na základe údajov o vekovej štruktúre obyvateľov obce podľa veku (tabuľka č.2) môžeme konštatovať, že vo vekovej kategórii 0-9 rokov je 30,86 % obyvateľov čo je o 13,76 % viac ako je celoslovenský priemer (17,1%). Priemerný vek obyvateľov Šarišskej Trstenej je 38,2 rokov. Priemerný vek žijúcich obyvateľov v Slovenskej republike je u mužov 35,5 rokov a u žien 38,7 rokov.

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 40 ‰ za rok. Súčasná hustota obyvateľstva na km² je 145 obyvateľov čo je o 35 viac ako celoslovenský priemer (110).

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Prognóza vývoja počtu obyvateľov v obci Šarišská Trstená do roku 2025:

Rok:	2001	2005	2010	2015	2020	2025
počet obyvateľov:	263	268	288	321	356	392

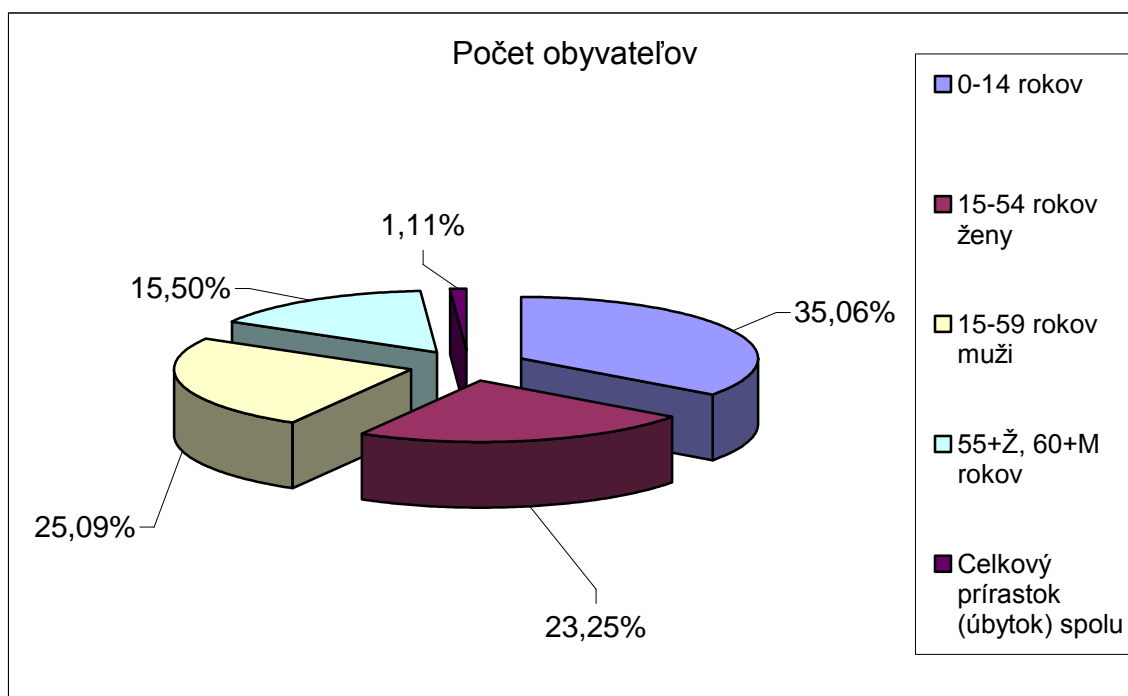
Na vývoj obyvateľstva budú mať v budúcnosti aj tieto predpoklady:

- predpoklady ekonomickej stability v štáte a tým ochota mladých ľudí zakladať rodiny,
- zvyšovanie ekonomickej gravitácie centra kraja,
- nedostatok disponibilných plôch pre výstavbu v okresnom meste Prešov pre solventných obyvateľov,
- výhodná poloha pre bývanie vo vzťahu dostupnosti vyšších služieb,
- dostupná oblasť pre rekreáciu,
- ľahký prístup k hlavným dopravným tepnám.

Pri zohľadnení uvedených predpokladov a prognóze vývoja počtu obyvateľov je potrebné k tomuto uvažovať s nárastom plôch pre bývanie a pre umiestnenie adekvátnej občianskej vybavenosti a ďalších funkčných plôch súvisiacich s rozvojom obce pričom je potrebné zohľadniť dostupnosť vybavenosti v meste Prešov.

Tabuľka č. 2: Štruktúra obyvateľstva podľa veku

Vek	Počet obyvateľov
0-14 rokov spolu	94
15-54 rokov ženy	66
15-59 rokov muži	67
55+Ž, 60+M rokov	44
Celkový prírastok (úbytok) spolu M4, Ž1	3
Spolu:	271

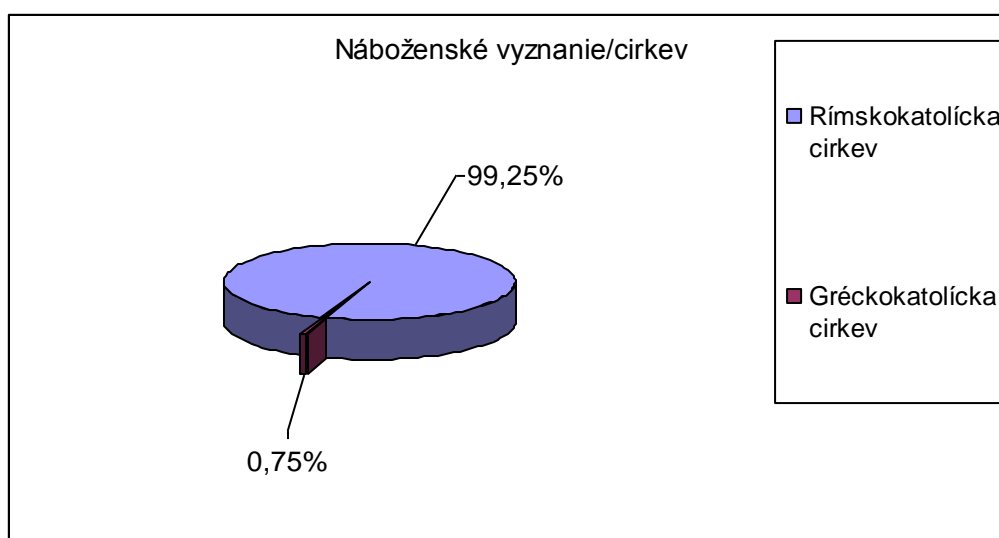
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

V obci Šarišská Trstená žijú obyvatelia dvoch vierovyznaní. Najpočetnejšie zastúpenie majú obyvatelia rímskokatolíckeho vierovyznania, ktorí tvoria 95,98 %. Zastúpenie ostatných vierovyznaní je uvedené v tabuľke č.3

Tabuľka č. 3: Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania

Náboženské vyznanie/cirkev	počet
Rímskokatolícka cirkev	269
Gréckokatolícka cirkev	2
Spolu:	271

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Tabuľka č. 4: Dôchodková situácia obyvateľstva

	Počet obyvateľov	% podiel
Obyvatelia v produktívnom veku	133	48,9
Dôchodcovia	44	15,7

Percentuálny podiel obyvateľov v produktívnom veku je tvorí 48,9 % a podiel obyvateľov vo veku 0-14 rokov tvorí 35,4 % a podiel dôchodcov tvorí 15,7%.

Tabuľka č. 5: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia

	Počet obyvateľov	% podiel
Počet mužov	132	48,9
Počet žien	139	51,1

Pomer pohlavia je 48,9% ku 51,1 % v prospech ženského pohlavia čo kopíruje nielen celoštátny, ale aj celosvetový pomer pohlavia.

Tabuľka č. 6: Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

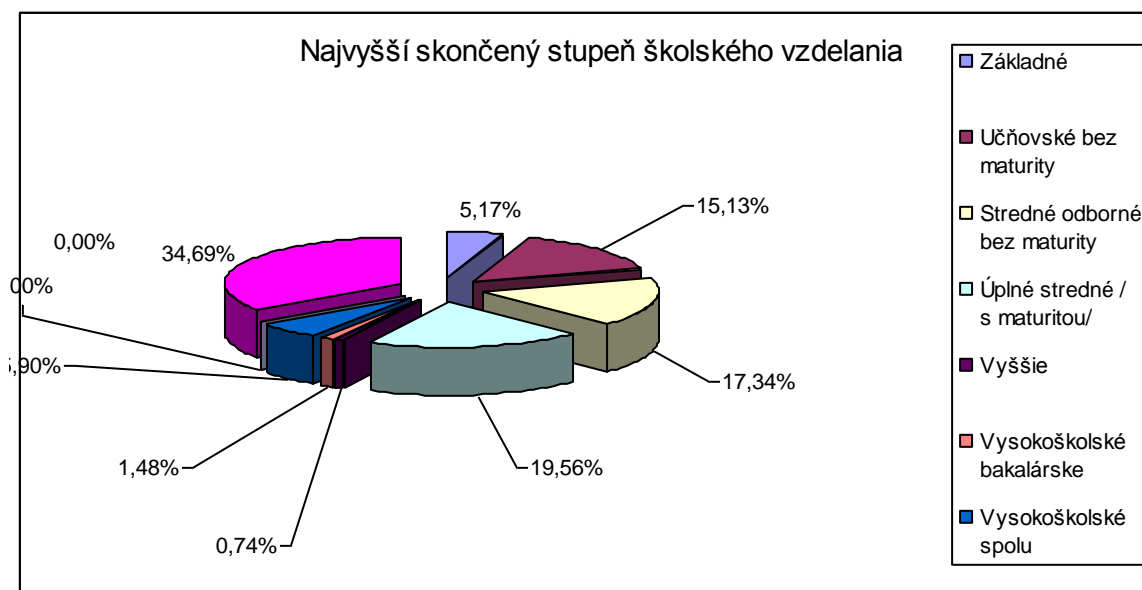
Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Počet
Základné	14
Učňovské bez maturity	41
Stredné odborné bez maturity	47
Úplné stredné / s maturitou/	53
Vyššie	2
Vysokoškolské bakalárske	4
Vysokoškolské spolu	16
Ostatní bez udania školského vzdelania	0
Ostatní bez školského vzdelania	0
Detí do 14 rokov	94
Úhrn	271

Úroveň vzdelania v Prešovskom kraji nie je vysoká a zaostáva za celoslovenským priemerom. Podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním je 5,9%. Z tabuľky č.6 vyplýva, že v tomto ukazovateli je obec pod úrovňou Prešovského kraja a zaostáva aj za celoslovenským priemerom /7,87%/.

Ukazuje sa nutnosť zmeniť dôraz v školskej vzdelávacej sústave na aspekty vzdelávania, ktorými sú možnosti uplatnenia sa absolventov na trhu práce /jazykové vzdelávanie, komunikácia, výchova k celoživotnému vzdelávaniu a pod./. Mimo školskú vzdelávaciu sústavu by malo prebiehať firemné vzdelávanie pracovníkov malých a stredných podnikoch.

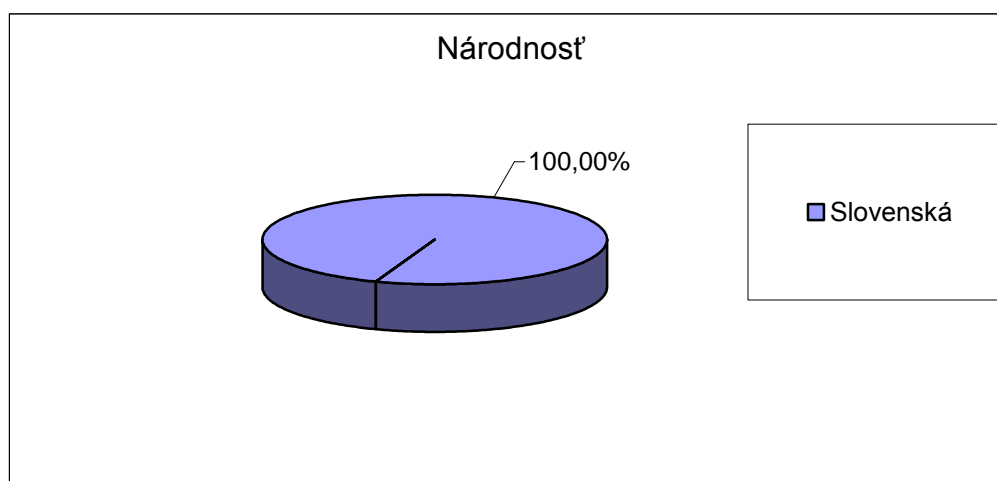

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Tabuľka č.7: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet
Slovenská	271
Spolu:	271

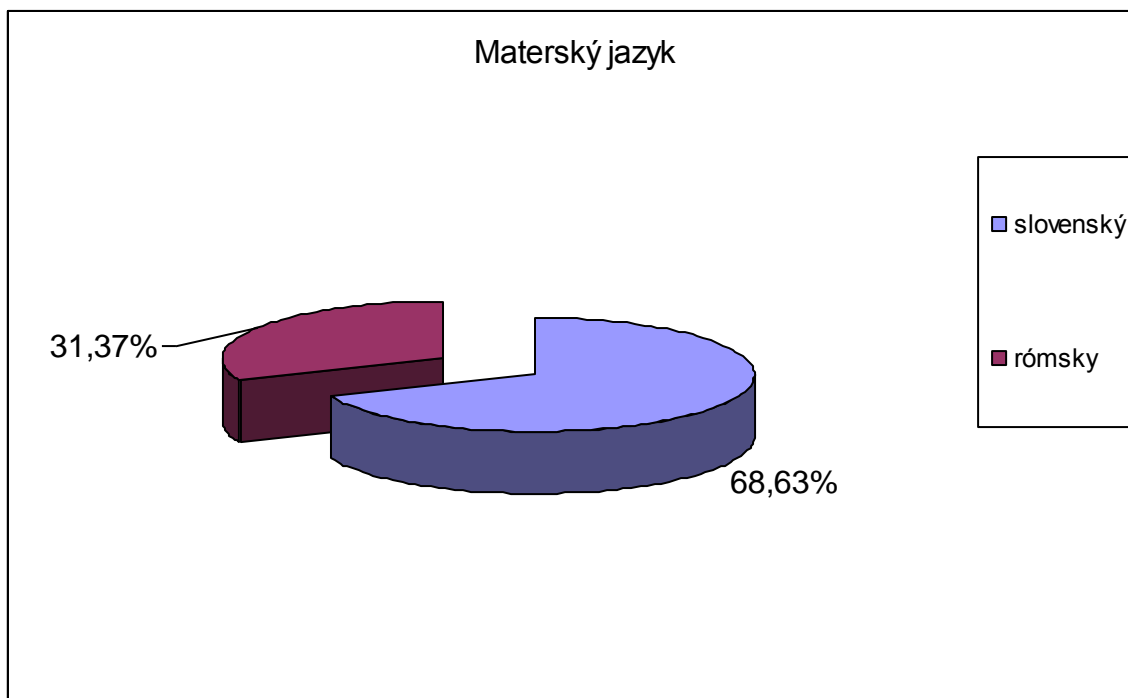

Z hľadiska národnostného zloženia je obyvateľstvo obce výrazne heterogénne čo sa týka počtu národností tu bývajúceho obyvateľstva avšak veľkú väčšinu tvorí obyvateľstvo Slovenskej národnosti, ku ktorej sa hlási 100,0 % obyvateľov čo je mierne skreslené aj napriek tomu, že tu žije Rómska menšina, ktorá sa hlási k slovenskej národnosti.

Tabuľka č. 8: Štruktúra obyvateľov podľa materinského jazyka

Materský jazyk	Počet
slovenský	186
rómsky	85
Spolu:	271

1.1.3. Ekonomická situácia obce

Napriek pokračujúcemu znižovaniu zostáva miera nezamestnanosti ešte stále veľmi vysoká a zamestnanosť príliš nízka. Nerovnováha na trhu práce je ovplyvnená predovšetkým štrukturálnymi zmenami, ktoré sa prejavovali predovšetkým redukciami zamestnanosti v priemysle a doposiaľ sa prejavujú nedostatočnou schopnosťou ekonomiky vytvárať nové pracovné miesta, ktoré by dostatočne nahradili zaniknuté pracovné miesta.

Stále pretrvávajú podstatné regionálne rozdiely, keď sa v jednej časti krajiny sústreďuje vzdelaná a motivovaná pracovná sila priťahovaná kvalitnými miestami a vysokou pridanou hodnotou a na druhej strane existuje veľká časť krajiny vyznačujúca sa veľmi nízkou tvorbou nových pracovných miest a súčasne slabou a nevyhovujúcou štruktúrou pracovných síl.

Najväčším problémom súčasného trhu práce je vysoká miera dlhodobu nezamestnaných osôb, ako aj vysoká nezamestnanosť mladých ľudí.

Najvýznamnejším ukazovateľom na trhu práce je miera nezamestnanosti, ktorá je jedným zo základných kritérií pre klasifikovanie problémových regiónov. Sprievodným javom miery nezamestnanosti je sociálna a ekonomická ohrozenosť.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

V obci má nezamestnanosť od roku 2005 postupne klesajúcu tendenciu. Napriek týmto priaznivým tendenciám je však úroveň miery nezamestnanosti v riešenom území stále nad celoštátnym priemerom a k decembru 2006 bola nezamestnanosť v okrese 20,63 %.

Tabuľka č. 9: Nezamestnanosť v obci

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet nezamestnaných	42	32	36	35	51	55	46	32

Zdroj: OcÚ

Najviac ohrozené skupiny sociálnou exklúziou a chudobou sú deti, dlhodobo nezamestnaní, neúplné rodiny, starší ľudia nad 50 rokov, osoby so zdravotným postihnutím, osoby na rodičovskej dovolenke, rómska národnostná menšina žijúca v marginalizovaných komunitách, rodiny s nezaopatrenými deťmi a ostatné zraniteľné osoby. Riziko sociálneho vylúčenia sa u týchto skupín zvyšuje kvôli ich nízkej atraktivnosti pre zamestnávateľov z dôvodu pracovnej neskúsenosti, nedostatočnej adaptability na meniace sa podmienky práce, nedostatočnej kvalifikácie či vzdelania. U niektorých skupín obyvateľov pretrváva stereotyp viazanosti na sociálny systém a tým dobrovoľné vylúčenie z trhu práce.

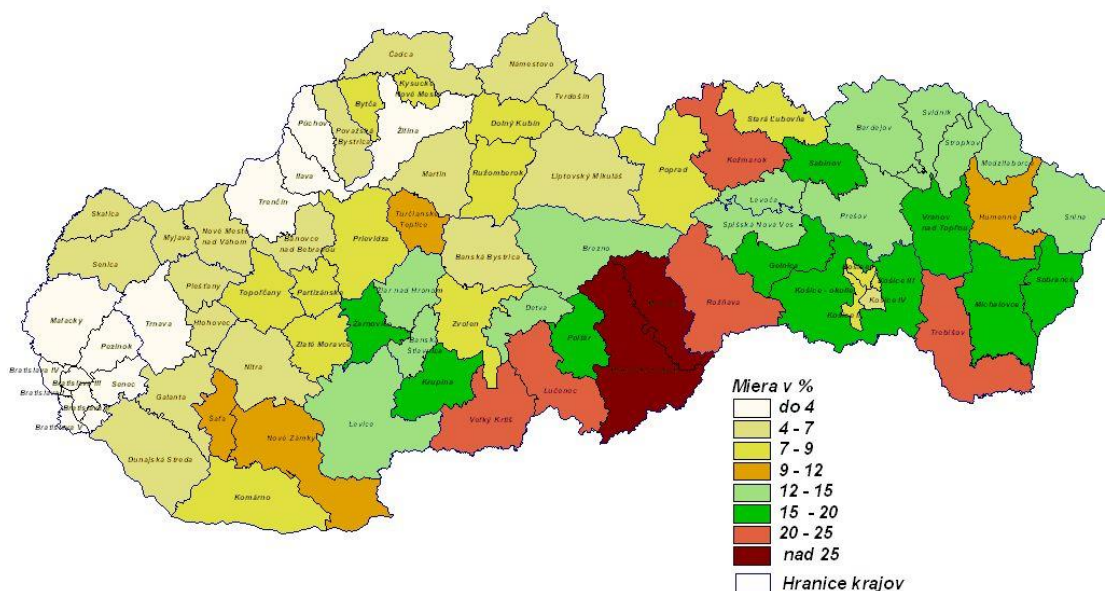
Extrémnu chudobu zažíva najmä obyvateľstvo v segregovaných osadách, ktorá sa navyše prenáša na ďalšie generácie. Špecifický problém sociálnej inklúzie predstavuje vzdelanie, zamestnanosť a integrácia marginalizovanej rómskej komunity. Osobitnými problémami sociálneho vylúčenia MRK sú priestorová separácia alebo segregácia Rómov v izolovaných a vzhľadom na infraštruktúrne vybavenosť resp. kvalitu životného prostredia vysoko podštandardných osídleniach.

Jedným z dôležitých nástrojov predchádzania a zmiernovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj celkového zvyšovania kvality života je podpora prístupu k sociálnym službám a opatreniam sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Miera evidovanej nezamestnanosti v regiónoch SR k 31. 3. 2007

Odstredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Miera evidovanej nezamestnanosti propočítaná na základe výberových zisťovaní ŠÚ SR a priemerného počtu uchádzačov o zamestnanie v roku 2006.
Algoritmus výpočtu stanovilo MPSVR SR

Podľa podkladov Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená nenachádzajú žiadne ložiská nerastných surovín ani žiadne chránené ložiskové územie a riešením rozvoja obce nebudú dotknuté záujmy ochrany a využívania nerastného bohatstva. Na území obce sa neťažia nerastné suroviny a ani nikdy v minulosti tu nebola známa ťažba nerastných surovín. Na území obce sa nenachádzajú ložiská nerastných surovín, ktoré by bolo vhodné ťažiť a preto v riešení nie je potrebné vytvárať predpoklady pre ťažbu nerastných surovín.

1.1.4. Občianska vybavenosť

1.1.4.1. Technická infraštruktúra

Obec Šarišská Trstená je na cestnú sieť napojená cesty I. Triedy v smere Prešov - Kapušany - Bardejov č. 545. Ďalej pokračuje ako cesta III. Triedy v smere Kapušany - Proč (Pušovce) č. 5452

Cestnú dopravnú sieť sídla tvoria:

- Cesta III. triedy
- Miestne komunikácie (spojovacie a obslužné)

V rámci napojenia na železničnú dopravu obec má najbližšiu zastávku vlakov osobnej dopravy v obci Kapušany vzdialenej od obce Šarišská Trstená 9 km.

Obec je elektrickou energiou napájaná pomocou dvoch transformátorov o celkovej kapacite 500 kVA a to 2 x 250 kVA. Elektrickou energiou je napojených 100% obývaných domácností.

Telefónne spojenie v obci je napojené nadzemným vzdušným vedením na uzlovú telefónnu ústredňu v Prešove. Obec je taktiež pokrytá signálom v sieti mobilných operátorov a to T – Mobile, O2 ako aj Orange. Signál v sieti oboch mobilných operátorov je na postačujúcej úrovni. Internet v obci je dostupný cez sieť pevnej linky T – Comu, ako aj cez mobilnú sieť operátorov.

Plynofikácia obce bola ukončená v roku 2000 a momentálne je na rozvod zemného plynu napojených 90 % domácností. V obci chýba rozvod pitnej vody a kanalizácie.

V obci je zabezpečený separovaný zber odpadu. Tuhý komunálny odpad je vyvážaný 1x za 21 dní na skládku Ozón Petrovce, sklo a plasty sú zbierané a vyvážané 1x za dva mesiace a veľkoobjemový stavebný alebo iný odpad je vyvážaný na základe objednávky. Zber a vývoz odpadu zabezpečuje obec v spolupráci s firmou A.S.A. Slovensko a.s. Bratislava.

1.1.4.2 Sociálna, kultúrna a zdravotná infraštruktúra

V obci sa nachádza iba prevádzka zmiešaného tovaru a nefunkčné pohostinstvo.

Kultúrny dom je v súčasnej dobe ako rozostavaný objekt nachádzajúci sa bezprostredne pri budove obecného úradu a má kapacitu 200 miest. Spoločenská sála po výstavbe bude slúžiť na usporiadanie rôznych kultúrno-spoločenských akcií, ktoré sú organizované obcou, dobrovoľnými organizáciami, ktorých činnosť prebieha v obci a samotnými občanmi.

V objekte obecného úradu sa nachádza aj obecná knižnica, ktorá má v súčasnej dobe 1300 knižných jednotiek.

V obci každoročne v mesiaci Jún pracovníci OÚ organizujú Deň detí. Minimálne 1x do roka sa v rámci mikroregiónu obcí Haľagoš koná Silvestrovská zábava.

Samostatnou oblasťou v živote obce je rómska národnostná menšina žijúca v marginalizovaných komunitách. Riziko sociálneho vylúčenia sa u týchto skupín zvyšuje kvôli ich nízkej atraktivnosti pre zamestnávateľov z dôvodu pracovnej neskúsenosti, nedostatočnej adaptability na meniace sa podmienky práce, nedostatočnej kvalifikácie či vzdelania, prispôsobenia pracovného prostredia nárokom postihnutých osôb, dlhodobej absencie v

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

pracovnom procese, straty pracovných návykov a stimulov atď.. U niektorých skupín týchto obyvateľov pretrváva stereotyp viazanosti na sociálny systém a tým dobrovoľné vylúčenie z trhu práce.

Ako premenné s vysoko pozitívnym vzťahom k chudobe boli identifikované zamestnanie, vzdelanie a bydlisko, t. j. región a urbárne/rurálne prostredie. Problematickým elementom pri chudobe je jej reprodukcia na ďalšie generácie. Životy detí sú veľmi významne ovplyvnené okolnosťami života rodičov, akými sú napr. ich vzdelanie a príjem, alebo pracovná pozícia. Výstupy zistené v rámci PISA (2003) ukázali na Slovensku na vysoko významný vplyv výsledkov dieťaťa v škole a socio-ekonomického pozadia, z ktorého dieťa pochádza.

Riziko sociálneho vylúčenia sa u týchto skupín zvyšuje kvôli ich nízkej atraktivnosti pre zamestnávateľov z dôvodu pracovnej neskúsenosti, nedostatočnej adaptability na meniace sa podmienky práce, nedostatočnej kvalifikácie či vzdelania, prispôsobenia pracovného prostredia nárokom postihnutých osôb, dlhodobej absencie v pracovnom procese, straty pracovných návykov a stimulov atď..

Jedným z dôležitých nástrojov predchádzania a zmiernovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj celkového zvyšovania kvality života je podpora prístupu k sociálnym službám a opatreniam sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. V súčasnosti na Slovensku je oblasť poskytovania sociálnych služieb a výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately charakterizovaná významnými nedostatkami v sieti služieb a výkonu opatrení (dostupnosť, rôznorodosť, regionálne rozloženie), zameraním na tradičné typy služieb, ktoré nezodpovedajú novodobým poznatkom a potrebám pri predchádzaní sociálnemu vylúčeniu a zabezpečenia kvality života, ako aj nedostatkami v oblasti rozvoja ľudských zdrojov.

Popri nesporných pozitívach decentralizácie a modernizácie verejnej správy je však možné konštatovať nízku mieru aktivity v oblasti sociálnej inklúzie spôsobenú nie práve najlepšimi možnosťami obcí na plnenie nových samosprávnych povinností, osobitne v sociálne rizikových oblastiach, nebude možné prekonať bez výraznejšej podpory a cielenia prostriedkov do tejto oblasti.

Po roku 1989, v dôsledku ekonomickej transformácie nastala výrazná vnútorná migrácia Rómov - z mesta na vidiek, pričom táto migrácia má väčšinou sociálny charakter. Nie je podmienená vyššími pracovnými príležitosťami na vidieku, ale pomerne drahšími životnými nákladmi v mestách. Preto sa rómske osady, rozrastajú v obci táto migrácia znamená značný regres pre celú rómsku komunitu.

Podľa výsledkov monitoringu 620 evidovaných rómskych osídlení vidieckeho aj mestského typu (rok 2005), žije takmer 150 000 Rómov v podštandardných životných podmienkach v mestských a obecných koncentráciách, osídleniach lokalizovaných na okraji mesta alebo obce (separované osady), osídleniach, ktoré sú od mesta alebo obce priestorovo vzdialené, alebo oddelené prírodnou alebo umelou bariérou (segregované osady).

V uvedenom počte osídlení sa nachádza 4 813 takýchto chatrčí. Z celkového počtu 127 429 obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach bolo 50 082 detí do 15 rokov. Zamestnaných bolo 6 366 občanov a 1 512 občanov pripravujúcich sa na výkon povolania.

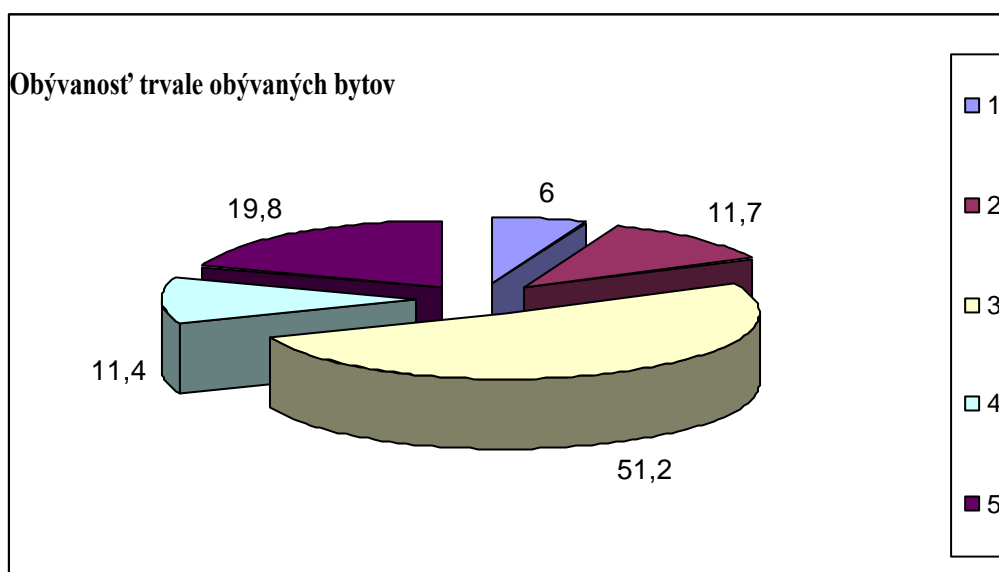
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

1.1.4.3. Bývanie

V obci sa nachádza 48 rodinných domov.

Tabuľka č. 11: Rodinné domy

Kategória rodinného domu ²	Percentuálny podiel
1. kategória	2
2. kategória	58
3. kategória	31
4. kategória a nezistené	9

1.1.5. Vzdelávanie a kultúra

Obec nieje zriaďovateľom žiadnej školy. Základnú školu deti zo Šarišskej Trstenej navštevujú v ročníkoch 1.-9. v obciach Kapušany a Chmeľov v celkovom počte 94 žiakov.

1.1.6. Životné prostredie

V obci sa nenachádza žiadna priemyselná prevádzka, ktorá by svojou činnosťou podstatne ovplyvňovala kvalitu životného prostredia v obci. Znečisťovanie sídla vzniká len zadymovaním obytnej zóny spaľovaním dreva a uhlia, ktoré sa používa na vykurovanie rodinných domov.

² kategórie domov podľa Štatistického úradu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Značné problémy v obci spôsobujú menej prispôsobivý obyvatelia, ktorí odpad nevyvážajú na miesta pre tento účel zriadené, ale vytvárajú čierne skládky odpadu. Likvidácia týchto skládok odpadu stojí obec každoročne nemalé finančné prostriedky.

Množstvo komunálneho odpadu v tonách	17,6
Využívaný komunálny odpad v tonách	1,9
Zneškodňovaný komunálny odpad v tonách	15,7

1.2. Analýza realizovaných opatrení

V obci Šarišská Trstená sa od roku 2001 realizovalo väčších investičných akcií na ktoré boli použité finančné prostriedky z vlastných aj cudzích zdrojov.

Z cudzích zdrojov to boli finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, rozpočtov jednotlivých ministerstiev, nadačných fondov, rozpočtových kapitol úradu vlády a ESF-SR.

Z vlastných zdrojov bolo za obdobie rokov 1991-2007 preinvestovaných Sk.
Celkové rozpočtové náklady na realizáciu jednotlivých aktivít predstavujú Sk.
Obec sa na celkových finančných nákladoch podieľa %.

Hodnota už ukončených realizovaných projektov je Sk. Celková hodnota realizovaných aktivít sa v danom období nedá vyčísliť nakoľko niektoré projekty sú v súčasnosti v štádiu výstavby a ich ukončenie je plánované na roky 2007 a 2008.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

N á z o v s t a v b y	Rozpočtované náklady	Výška poskytnutej dotácie/ Subjekt poskytujúci dotáciu	Vlastné finančné prostriedky	Cena stavby po ukončení /rok ukončenia
Dostavba objektu OÚ a KD	1 700 000,-	990 000,- MF SR (ÚV SR)	100 000,-	(Treba dofinancovať 610 000,-) 1 700 000,- / 2009
Verejné osvetlenie	99 000,-	90 000,- MF SR	9 000,-	99 000,- / 2002
Obecný rozhlas	55 000,-	55 000,- MF SR	5 000,-	60 000,- / 2002
CELKOM	1 854 000,-	1 113 500,-	114 000,-	769 000,-

1.3. SWOT analýza

SWOT analýza poskytuje celostný pohľad na situáciu obce – na jej silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia rozvoja. Na základe SWOT analýzy možno presnejšie definovať najvhodnejšie ciele, ktoré by zužitkovali najvýraznejšie predpoklady a pozitívne rozvojové impulzy a eliminovali problémy a prípadné riziká. Pomáha tiež identifikovať prioritné oblasti, na rozvoj ktorých sa treba orientovať. Z tohto dôvodu nie je vhodné jej členenie podľa sektorov.

Okrem analýz stavu daného územia je predmetom záujmu aj okolité prostredie, indukujúce pozitívne alebo negatívne vplyvy. Na základe toho sa SWOT analýza člení na analýzu interného prostredia a analýzu externého prostredia.

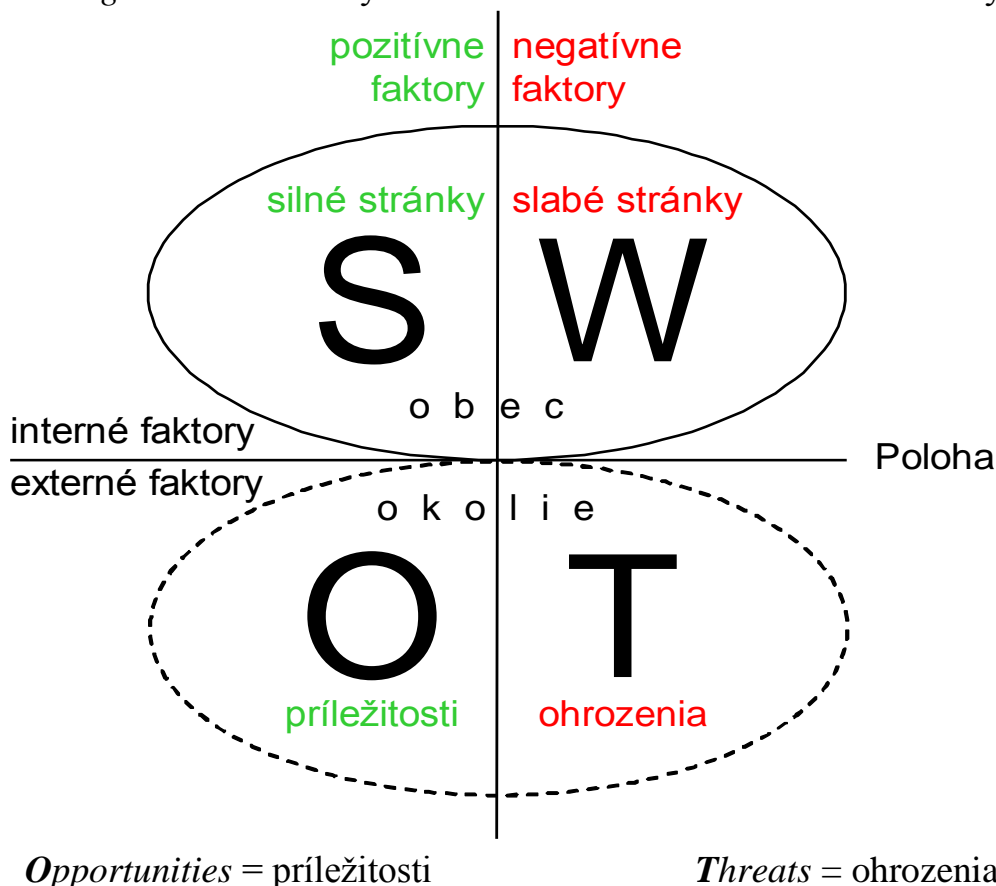
Podľa povahy sledovaných javov sa v SWOT analýze rozlišujú pozitívne a negatívne faktory. Pozitívne faktory (silné stránky a príležitosti) predstavujú faktory indukujúce rozvojové procesy. Negatívne faktory (slabé stránky a ohrozenia) naznačujú problémy – disparity.

SWOT analýza obce Šarišská Trstená obsahuje vybrané relevantné výsledky prieskumu, ktoré boli v ďalšej etape doplnené o objektívne zistené faktory.

Princíp SWOT analýzy:

Strength = silné stránky

Weaknesses = slabé stránky

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Swot analýza rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Dobrá poloha obce• Voľné stavebné pozemky• Vhodné podmienky na podnikanie• Dostatok voľných pracovných síl• Dobrá dopravná dostupnosť• Dobrý potenciál využitia poľnohospodárskej pôdy• Vhodné podmienky na podnikanie v poľnohospodárstve• Vhodné priestory na podnikanie• Tradícia poľnohospodárskej výroby• Silnejúci záujem o ekologické poľnohospodárstvo• Rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie• Konceptia riešenia integrácie rómskej národnostnej menšiny• Existujúci rozsah cestnej siete s napojením na susedné štáty• Blízkosť medzinárodných letísk a letísk• Vhodný potenciál pre využitie obnoviteľných zdrojov energie• Rozmanitá odvetvová štruktúra hospodárstva a tým aj možnosť širokej spolupráce so zahraničnými investormi• Koncentrácia výroby v malých a stredných podnikoch• Voľná a flexibilná pracovná sila• Územný potenciál pre vytvorenie technologických a priemyselných parkov• Existencia spracovateľských podnikov• Dobré prírodné podmienky pre chov HD, ošípaných, oviec a hydiny• Dobré klimatické podmienky pre pestovanie TTP, obilnín a zemiakov• Vhodná geografická poloha pre rast a pestovanie, dorábanie drevnej hmoty• Kvalifikované ľudské zdroje• Vhodná veková štruktúra obyvateľov obce• Záujem väčšiny nezamestnaných nájsť si prácu• Znižujúci trend miery nezamestnanosti• Pocit spolupatričnosti občanov s obcou a regiónom• Dobré fungujúce informovanie obyvateľov v obci a regióne• Vysoký počet živnostníkov podnikajúcich v službách• Dynamický rast služieb v regióne	<ul style="list-style-type: none">• malé skúsenosti obyvateľov obce s podnikaním• nedostatok financií na realizáciu aktivít v obci a regióne• malo podnikateľských príležitostí na vidieku• negatívny populačný vývoj• nepriaznivá veková štruktúra obyvateľov regiónu• Nízky prílev zahraničných investícií• Nízka produktivita práce a nízka ekonomická výkonnosť• Nízky stupeň finalizácie výroby• Nevybudované priemyselné a technologické parky spolu s nepripravenosťou územia na ich výstavbu• Vysoká opotrebovanosť HIM, NIM a zastaralý strojový park• Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, veľká rozdrobenosť vlastníctva pôdneho a lesného fondu• Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov• Rastúci počet nevzdelaných a nekvalifikovaných obyvateľov• Absencia alternatívneho vzdelávania obyvateľov• Nízka miera priemernej mzdy• Veľa ľudí pod hranicou chudoby• Vysoký podiel marginálnych skupín• Vysoká miera sociálne odkázaných Rómov

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• podpora podnikateľských aktivít• prenájom obecných priestorov na podnikateľské účely• možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov• možnosti spolupráce s okolitými obcami v rámci regiónu• dostatok kvalifikovanej pracovnej sily• zmodernizovanie vybavenie strojového parku• zlepšená konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesníckeho sektora• silnejúce postavenie prvovýrobcov na trhu• zvýšenie výroby produktov s vysokou pridanou hodnotou• vyššia úroveň odbornosti a informovanosti pracujúcich na vidieku• rozvoj cezhraničnej spolupráce• podpora malého a stredného podnikania• možnosť vytvorenia nových pracovných príležitostí na vidieku, stabilizácia vidieka• možnosť využitia zdrojov EÚ vo vzťahu k profesionalizácii• vytváranie partnerstiev štátnej správy a samosprávy, vzdelávacích inštitúcií a podnikateľskej sféry na rôznych úrovniach• možnosť využívania zahraničných zdrojov	<ul style="list-style-type: none">• nedostatok pracovných príležitostí v regióne• útlm poľnohospodárskej výroby• zhoršujúca sa ekonomická situácia v regióne• obmedzený rozpočet na podporu podnikateľských aktivít• rast konkurencie iných regiónov• zvyšovanie nezamestnanosti na vidieku• znižovanie kúpyschopnosti vidieckeho obyvateľstva• odliv kvalifikovaných potenciálnych kapacít z vidieckych oblastí• dlhodobá vysoká nezamestnanosť na vidieku prehlbovanie rozdielu mzdy v typický mužských a ženských povolaniach• nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov• nedostatočná integrácia rómskej národnostnej menšiny do spoločnosti• nárast mobility, tranzitnej i regionálnej dopravy• poškodenie prírodného lesného bohatstva nevhodným hospodárením• predražovanie potravín v maloobchodnej sieti• stagnácia už nadviazanej lokálnej, ako aj cezhraničnej spolupráce

Swot analýza vzdelávania, kultúry a športu

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• pozitívny vývoj vzdelanostnej štruktúry obyvateľov obce a regiónu• Konceptia riešenia integrácie rómskej národnostnej menšiny• Rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií• Kultúrno-historický potenciál regiónu• Vzdelávacie inštitúcie pre výchovu kvalifikovaných pracovníkov v regióne• Dobrá kvalifikačná úroveň pedagógov a rozvinutá sieť školských zariadení• Zariadenia pre mimoškolské aktivity detí a mládeže• Existencia koncepcie pre riešenie problematiky rómskeho etnika• Vysoká angažovanosť obcí v regióne• Vysoká aktivita spolkov, zborov, súborov, záujmových združení a organizácií formujúcich kultúrny život v obci a regióne	<ul style="list-style-type: none">• nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní• nedostatočná vzdelanostná úroveň marginalizovanej rómskej komunity• nedostatočná údržba a obnova historických objektov a kultúrno- historického dedičstva• Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov• Nedostatočné vzdelávanie v oblasti poskytovania služieb obyvateľstvu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• podpora zaujímavých akcií v regióne• možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov• možnosti spolupráce s okolitými obcami v rámci regiónu• možnosti a podpora vytvárania verejnoprávnych partnerstiev• možnosť oživenia tradičných ľudových remesiel• možnosť využitia zdrojov EÚ vo vzťahu k profesionalizácii• možnosť využívania zahraničných zdrojov	<ul style="list-style-type: none">• chýba systém prognózovania perspektívnych odborov v regióne• izolácia školy od praxe• nedostatočne prepojenie medzi výchovno-vzdelávacím procesom a trhom práce• odlev kvalifikovaných pracovnej sily do iných krajov a cudziny• odchod mladých a vzdelaných ľudí z regiónu z dôvodu chýbajúcich perspektív• pokles a strata súkromných iniciatív v oblasti kultúry a športu

Swot analýza občianskej, sociálnej a zdravotnej vybavenosti

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Voľné stavebné pozemky• Dobrá dopravná dostupnosť• Existujúci rozsah cestnej siete s napojením na susedné štáty• Blízkosť medzinárodných letísk a letísk• Dostatočná kapacita kvalitných zdrojov pitnej vody• Potenciál objektov vhodných na využitie v sociálnej oblasti• Existujúci potenciál stredných zdravotných pracovníkov• Vysoký potenciál „alternatívnej dopravy“ pešej a cyklistickej• Kvalitný bytový fond• Realizácia koncepcie problematiky Rómskeho etnika ako celku	<ul style="list-style-type: none">• Čiastočne chýbajúca environmentálna infraštruktúra v obci• nedostatočná rozvinutosť cestnej siete• relatívne vysoká miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia predovšetkým rizikových skupín s dôrazom na rómsku komunitu• rozdiely medzi mestom a vidiekom• chýbajúce cestné obchvaty sídiel obcí,• Nedostatočná úroveň protipovodňovej ochrany• Nedostatočná technická infraštruktúra• Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov• Chýbajúce vybavenie škôl technickými a didaktickými pomôckami• Chýbajúce cestné mosty zabezpečujúce kvalitné dopravné prepojenie v obci a v regióne
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov• rozvoj informačných a komunikačných technológií• existujúca sieť sociálnych zariadení• možnosť realizácie rôznych typov sociálnych služieb• rozvoj manažmentu zdravotníctva	<ul style="list-style-type: none">• chátranie obecného majetku• rast konkurencie iných obcí• nemotivujúca sociálna sieť• pasívne zotrvanie nezamestnaných v sociálnej sieti

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Swot analýza životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• silnejúci záujem o ekologické poľnohospodárstvo• rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie• Dostatočná kapacita kvalitných zdrojov pitnej vody• Vhodný potenciál pre využitie obnoviteľných zdrojov energie• Relatívne čistá príroda a pôdny fond• Vysoká ekostabilizačná hodnota• Dostatok kvalitných informačných zdrojov o životnom prostredí• Existujúca koncepcia environmentálnej výchovy• Vysoký podiel zelene v regióne• Vytvorené podmienky pre separáciu odpadu	<ul style="list-style-type: none">• Čiastočne chýbajúca technická infraštruktúra• nedostatočné využívanie prírodných zdrojov na výrobu elektrickej energie• Nedostatočná úroveň protipovodňovej ochrany• Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov• Nevyhovujúca kvalita vody povrchových tokov• Nedostatočné povedomie verejnosti a nezáujem o ekologické problémy• Neefektívne uplatnenie environmentálnej výchovy v praxi• Nedostatočná a nekompetentná propagácia a informovanosť o ochrane prírody a krajiny• Existencia lokálnych zdrojov znečistenia životného prostredia• Prítomnosť starých environmentálnych záťaží• Nedostatočné využívanie alternatívnych zdrojov energie
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov možnosti• spolupráce s okolitými obcami v rámci regiónu• využívanie netradičných zdrojov energie• efektívne využívanie prírodných zdrojov• znižovanie energetickej a surovinovej náročnosti• zvyšovanie podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie• Cezhraničná spolupráca v oblasti ochrany krajiny• možnosť využívania zahraničných zdrojov• rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby• vzdelávanie a pôsobenie ekologických neziskových organizácií	<ul style="list-style-type: none">• zhoršovanie stavu v oblasti životného prostredia• tvorba divokých skládok tuhého komunálneho odpadu• nedostatočné protipovodňové zabezpečenie• zmena klimatických podmienok• poškodenie prírodného lesného bohatstva nevhodným hospodárením• hrozba erózie pôdy• nekoordinovaný rozvoj turizmu• nízka vymožitelnosť práva v oblasti ochrany životného prostredia• ohrozenie kvality životného prostredia kumuláciou znečistenia

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Swot analýza cestovný ruch

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Výhodná geografická poloha obce pre rozvoj turizmu a agroturizmu• Dobré prírodné dispozície regiónu• Voľné stavebné pozemky• Vhodné podmienky na podnikanie• Dostatok voľných pracovných síl• Dobrá dopravná dostupnosť• Vhodné priestory na podnikanie• Prírodný potenciál regiónu• Kultúrno-historický potenciál obce a regiónu• Existujúce oblasti cestovného ruchu v blízkom regióne• Dostatok udržiavaných turistických trás, cyklotrás• Existujúci rozsah cestnej siete s napojením na susedné štáty• Blízkosť medzinárodných letísk a letísk• Voľná a flexibilná pracovná sila• Možnosti využitia bytového a nebytového fondu pre účely CR• Dostatok pracovných síl na vidieku, aj pre rozvoj CR• Dobré podmienky pre poľovníctvo a rybárstvo• Vysoký potenciál „alternatívnej dopravy“ pešej a cyklistickej	<ul style="list-style-type: none">• Čiastočne chýbajúca technická infraštruktúra• malé skúsenosti obyvateľov obce s podnikaním• chýbajúce turistické trasy• chýbajúce cyklistické trasy• nedostatočná koordinácia, marketing a propagácia CR• nízka kvalita základných a doplnkových služieb CR• Nedostatočná prezentácia regiónu v zahraničí• Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, veľká rozdrobenosť vlastníctva pôdneho a lesného fondu• Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov• Chýbajúca komplexná ponuka služieb a produktov CR v regióne pre rôzne cieľové skupiny návštevníkov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• podpora zaujímavých akcií v regióne• možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov• spolupráce s okolitými obcami v rámci regiónu• rozvoj cezhraničnej spolupráce• Napojenosť na globálny informačný systém• Rozvoj spolupráce s euroregiónmi• Krajinné danosti pre rozvoj cestovného ruchu• Sledovanie rozvojových trendov v cestovnom ruchu• Prírodný potenciál• možnosť využívania zahraničných zdrojov	<ul style="list-style-type: none">• rast konkurencie iných obcí• nekoordinovaný spoločný postup subjektov pôsobiach v oblasti cestovného ruchu• zníženie návštevnosti a záujmu turistov o obec a región• nekoordinovaný rozvoj turizmu• strata atraktivity územia• nerozvíjanie marketingu územia a úrovne poskytovaných služieb cestovného ruchu

1.4. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Rozvojový potenciál, ľudské zdroje a ekonomická situácia

Rozvojový potenciál, ľudské zdroje a ekonomická situácia	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<ul style="list-style-type: none">Nízky podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním a nízka pružnosť vzdelávacieho systému vzhľadom na potreby trhu práceOdliv kvalifikovaných potenciálnych kapacít z obceNízky podiel výdavkov na rozvoj ľudských zdrojov na HDP, nedostatočne previazaný obsah vzdelávania vzhľadom na potreby trhu práce a nedostatočné využívanie potenciálu IKT vo vzdelávacom proceseVysoká miera nezamestnanosti, vysoký podiel rizikových skupín na celkovej nezamestnanosti a nízka miera zamestnanostiRelatívne vysoká miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia predovšetkým rizikových skupín s dôrazom na marginalizovanú rómsku komunituStarnutie obyvateľstva a s tým súvisiaca veková nevyváženosť v špecifických profesiáchMálo podnikateľských príležitostí v regióne, nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov u fyzických osôb, čo zabraňuje rozvoju podnikateľských aktivít	<ul style="list-style-type: none">Dobrá poloha obce, čo sa týka dopravnej dostupnosti a napojenia na región a susedné štátyExistujúci rastový potenciál a dobré východiská pre rozvoj konkurencieschopnosti v oblasti cestovného ruchu a vidieckeho turizmuZvyšovanie atraktivity podnikateľského prostredia podporujúce hospodársky rast a investícieRast zamestnanosti indukovaný hospodárskym rastom, prílevom PZI a štrukturálnymi zmenamiVhodné podmienky na rozvoj MSP (stavebné pozemky, priestory)Vhodný potenciál pre využitie obnoviteľných zdrojov energiePotenciál kvalifikovaných LZ: MSP, voľná a flexibilná pracovná silaĎalšie vylepšovanie fungovania trhu práce a zvyšovanie účinnosti aktívnej politiky zamestnanosti

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Vzdelávanie, kultúra a šport

Vzdelávanie, kultúra a šport	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<ul style="list-style-type: none">• Nízky podiel výdavkov na rozvoj ľudských zdrojov na HDP, nedostatočne previazaný obsah vzdelávania vzhľadom na potreby trhu práce a nedostatočné využívanie potenciálu IKT vo vzdelávacom procese• Nedostatočný počet občanov zapojených do celoživotného vzdelávania• Nedostatočná údržba a obnova historických objektov a kultúrno-historického dedičstva• Nedostatočnosť a nedostupnosť športovísk v obci pre obyvateľov a návštevníkov• Nedostatočná realizácia a prezentácia kultúrno – športových aktivít obce• Nedostatok finančných prostriedkov na ďalší rozvoj vzdelávania, kultúry a športu	<ul style="list-style-type: none">• Pozitívny vývoj vzdelanostnej štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov, vysoká miera stredoškolsky vzdelaných a stály záujem obyvateľov o celoživotné vzdelávanie• Dobrá dostupnosť všetkých druhov vzdelávacích zariadení, existujúca sieť vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania• Modernizácia infraštruktúry výchovno-vzdelávacieho procesu• Racionalizácia siete škôl a s tým súvisiaca vyššia efektivita využitia finančných zdrojov na infraštruktúru vzdelávania• Kultúrno – historický potenciál obce• Silný športový a kultúrny potenciál mládeže v obci• Spoločný postup regiónu pri prezentácii kultúrno – historického potenciálu regiónu, tradičných remesiel• Vytváranie verejnoprávných a cezhraničných partnerstiev• Modernizácia vzdelanostnej, kultúrnej a športovej základne

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Občianska vybavenosť, sociálne a zdravotné služby

Občianska vybavenosť, sociálne a zdravotné služby	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<ul style="list-style-type: none">• Chýbajúca dobudovaná technická a environmentálna infraštruktúra• Nízky podiel ciest vyšších tried a nedobudované miestne komunikácie• Nerovnomerná regionálna vybavenosť environmentálnou infraštruktúrou, nedostatočné opatrenia na ochranu pred povodňami• Zlý technický stav regionálnej infraštruktúry, infraštruktúry verejných služieb a pamiatkového fondu• Nedostatočne využívané chrbtové optické siete, nízka penetrácia IKT v domácnostiach a relatívne vysoké náklady na jej obstaranie• Nepriaznivý zdravotný stav obyvateľstva v dôsledku zmeny štruktúry ochorení, zlá štruktúra služieb ako aj ich nízka efektívnosť a kvalita v dôsledku dlhodobých neriešených systémových nedostatkov• Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov• Chýbajúce kvalitné dopravné prepojenie regiónu• Nevysporiadané vlastnícke vzťahy vzhľadom na dobudovanie technickej a environmentálnej infraštruktúry	<ul style="list-style-type: none">• Odstránenie systémových nedostatkov systému sociálnych vecí a zvyšovanie kvality a efektívnosti v oblasti sociálnych vecí• Existencia rozsiahlej siete občianskej vybavenosti, pamiatkového a stavebného fondu Hustota dopravnej infraštruktúry, dopravná infraštruktúra ako súčasť európskej dopravnej infraštruktúry• Nárast počtu obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov, bývajúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu a čističku odpadových vôd a zvyšovanie kvality čistenia odpadových vôd, primerané opatrenia na ochranu pred povodňami• Odstránenie systémových nedostatkov systému zdravotníctva a zvyšovanie kvality a efektívnosti zdravotnej starostlivosti

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Životné prostredie

Životné prostredie	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<ul style="list-style-type: none">• Nízky podiel využívania obnoviteľných zdrojov energie• Nedostatočná úroveň protipovodňovej ochrany• Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov• Nevyhovujúca kvalita vody povrchových tokov• Nedostatočná separácia a spracovanie odpadov• Existencia veľkých znečisťovateľov ovzdušia v blízkosti obce• Nedostatočné povedomie verejnosti a nezáujem o ekologické problémy• Nedostatočná a nekompetentná propagácia a informovanosť o ochrane prírody a krajiny• Prítomnosť divokých skládok tuhého komunálneho odpadu• Vypúšťanie odpadových splaškov a tým narušenie ekostabilizačnej hodnoty regiónu	<ul style="list-style-type: none">• Zachovanie druhov a biotopov• Environmentálna politika podporujúca znižovanie negatívnych vplyvov ekonomického rastu na životné prostredie• Vhodný potenciál pre využitie obnoviteľných zdrojov energie• Vytvorené podmienky pre separáciu a likvidáciu odpadov• Nevybudovaná environmentálna infraštruktúra• Zahraničné investície a podpora EÚ• Rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia neziskových organizácií• Realizácia protipovodňových opatrení

Cestovný ruch, vidiecky turizmus a agroturizmus

Cestovný ruch, vidiecky turizmus a agroturizmus	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
<ul style="list-style-type: none">• Nedostatočná úroveň využitia a nízka kvalita služieb cestovného ruchu a vidieckeho turizmu• Čiastočne chýbajúca občianska a environmentálna infraštruktúra• Chýbajúce turistické značenie v obci, nedostatočná koordinácia, marketing a propagácia CR a vidieckeho turizmu• Nízka kvalita základných a doplnkových služieb CR a vidieckeho turizmu• Nedostatočná prezentácia obce a regiónu v zahraničí• Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, veľká rozdrobenosť vlastníctva pôdneho a lesného fondu• Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov• Chýbajúca komplexná ponuka služieb a produktov CR a vidieckeho turizmu v obci pre rôzne cieľové skupiny návštevníkov• Slabá spolupráca s cestovnými kancelárkami a cezhraničná spolupráca• nekoordinovaný spoločný postup subjektov pôsobiach v oblasti cestovného ruchu a vidieckeho turizmu a tým zníženie návštevnosti a záujmu turistov o obec	<ul style="list-style-type: none">• Existujúci nehmotný potenciál cestovného ruchu, rozsiahla verejná finančná podpora rozvoja cestovného ruchu a rozvoj systémov pre zvýšenie efektívnosti a účinnosti destinačného marketingu a úrovne služieb• Výhodná geografická poloha obce, existujúce oblasti CR a vidieckeho turizmu a kultúrno – historický potenciál pre rozvoj turizmu a agroturizmu• Voľné stavebné podmienky a vhodné podmienky na rozvoj MSP• Rozvoj zaujímavých akcií a atrakcií v obci• Prílev kapitálu na vidiek prostredníctvom zvýšenia návštevnosti vidieckych regiónov v súvislosti s vidieckym cestovným ruchom, agroturistikou, rozvojom tradičných remesiel a obnovou dediny• využitie voľných a vhodných súkromných ubytovacích kapacít• rozvoj regiónu prostredníctvom realizácie miestnej stratégie rozvoja• zlepšenie podpory rozvoja a propagácie CR a vidieckeho turizmu

2. Rozvojová stratégia

Predmetom strategickej vízie je zodpovedanie otázky „ako by obec mala vyzeráť v budúcnosti v časovom horizonte 8 rokov“. Nasledujúca vízia vyplynula z analýzy SWOT a sú v nej priamo zakomponované jednotlivé rozvojové ciele, ktoré odpovedajú na uvedenú otázku. V rámci aplikovanej metodiky predstavuje strategická vízia ekvivalent globálneho cieľa.

Stratégia rozvoja obce Šarišská Trstená stavia predovšetkým na zhodnotení silných stránok a maximálnom využití príležitostí, vzhľadom k tomu, že všetky problémy a potenciálne ohrozenia nepovažujeme za mimoriadne kritické. Rozvoj obce sa bude orientovať na zachovanie a ožiovovanie tradičných hodnôt a kolorit vidieckeho prostredia.

V predchádzajúcich častiach programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sme sa zaoberali analýzou a SWOT analýzou, ktorá nám predkladá základný obraz o obci a je východiskom pre stanovenie vízie, to znamená stavu v akom sa bude obec nachádzať z pohľadu dlhodobého plánovania.

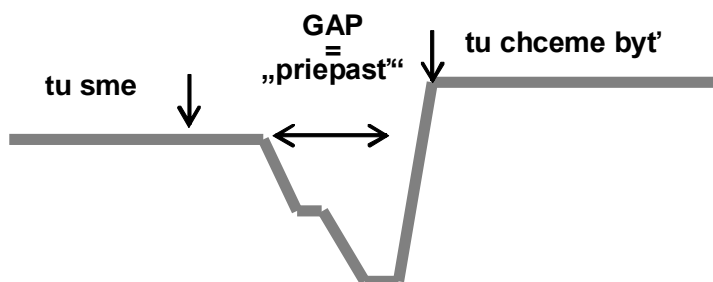
Cieľom rozvojovej stratégie je vybudovať príťažlivú obec pre vlastných obyvateľov ako aj návštevníkov obce, zlepšiť súčasný stav životného prostredia v obci, zviditeľniť obec pre potenciálnych turistov a potenciálnych podnikateľov a tým aj posilniť miestnu ekonomiku. K naplneniu týchto našich cieľov je potrebné určiť si priority, ktoré sú pre nás záväzné mi sme si určili tieto ciele a priority.

Globálnym strategickým cieľom obce je zastaviť hospodárske a sociálne zaostávanie obce a čo najskôr nastúpiť na takú cestu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá smeruje ku stálemu znižovaniu disparity medzi obcou a ostatnými obcami a Slovenskom ako celkom v ekonomickej oblasti, sociálnej dynamike, ekologickej rovnováhe a celkovej kvality života

GAP analýza

GAP analýza definuje vzťah medzi súčasným stavom a strategickou víziou. Umožňuje lepšie si uvedomiť, čo treba urobiť preto, aby sa vízia stala realitou. GAP analýza je teda pomenovaním problémov, na riešenie ktorých sa treba zamerať. Pomáha definovať konkrétne projekty, aktivity a opatrenia, ktoré sú predmetom nasledujúcej kapitoly.

Princíp GAP analýzy

2.1. Ciele a priority

2.1.1. Ciele a priority v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

ciele	priority
<ul style="list-style-type: none">• Zastaviť hospodárske a sociálne zaostávanie regiónu a nastúpiť cestu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá smeruje k znižovaniu disparity medzi obcou a ostatnými obcami v kraji a na Slovensku a to v ekonomickej výkonnosti a sociálnej dynamike. Zastaviť úbytok obyvateľstva v obci a zabezpečiť tu žijúcim obyvateľom vhodné podmienky a ochranu zdravia a sociálnych istôt. Vybudovať obec príťažlivú pre investorov s účelnou štruktúrou podnikov zodpovedajúcou charakteru a špecifickým prednostiam obce.	<ul style="list-style-type: none">• Podpora podnikateľského prostredia v regióne, zvyšovanie podpory MSP• podpora rastu zamestnanosti

2.1.2. Ciele a priority v oblasti vzdelávania, kultúry a športu

ciele	priority
<ul style="list-style-type: none">• Dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ a vytvorenie systému riadenia výchovy a vzdelávania v nových podmienkach. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce, rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít. Vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj kultúry, všestranne podporovať všetky oblasti kultúrneho života a poskytovať platformu pre vzájomnú komunikáciu a koordináciu významných podujatí. Za týmto účelom v maximálnej miere využívať jestvujúci potenciál a zaoberať sa rozvojom a zachovaním tradícií folklóru a ľudových remesiel.	<ul style="list-style-type: none">• Zabezpečiť vhodné podmienky pre vzdelávanie.• Zabezpečiť vhodné podmienky pre rozvoj a činnosť mimoškolských, kultúrnych aktivít občanov a návštevníkov obce• Zabezpečiť vhodné podmienky pre rozvoj a činnosť v oblasti športu a športových aktivít občanov a návštevníkov obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Podpora športových aktivít občanov obce – podpora rozvoja telesnej kultúry, podporovať útvary talentovanej mládeže, a športové kluby v obci. Zlepšenie možnosti voľno-časových športových aktivít detí, mládeže a dospelých podporujúcich zdravý životný štýl.	
--	--

2.1.3. Ciele a priority v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb

ciele	priority
<ul style="list-style-type: none">• Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry musí smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potencionálne podnikateľské zóny a zóny bytovej výstavby, ako aj na rekonštrukciu komplexnej infraštruktúry v obci – dopravnej, environmentálnej, informačno- komunikačnej a občianskej.• Vytvoriť sociálnu a zdravotnú sústavu, zodpovedajúcu potrebám obyvateľov a návštevníkov obce, vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v sociálnej oblasti a zdravotníctve s dôrazom na kvalitu poskytovaných služieb. Zníženie percenta sociálne ohrozených a odkázaných obyvateľov obce. Zlepšenie sociálnej starostlivosti a služieb pre marginalizované skupiny a deti a podpora sociálneho zapojenia nezamestnaných.	<ul style="list-style-type: none">• Podpora komplexnej infraštruktúry v obci.• podpora sociálnej inklúzie• podpora rozvoja zdravotníckych služieb

2.1.4. Ciele a priority v oblasti životného prostredia

ciele	priority
<ul style="list-style-type: none">Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia, využívanie vodných zdrojov, ochrana ovzdušia a nakladanie s odpadmi a celková ochrana a revitalizácia krajiny. Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj. Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie, znižovanie zaťaženia životného prostredia, dobudovanie environmentálnej infraštruktúry. Podpora environmentálnej výchovy detí predškolského a školského veku i širokej verejnosti.	<ul style="list-style-type: none">Ochrana zložiek životného prostrediaOchrana prírody a tvorba krajinyodstraňovanie rizikových faktorov vplývajúcich na životné prostredievyužívanie obnoviteľných zdrojov energie

2.1.5. Ciele a priority v oblasti cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu

ciele	priority
<ul style="list-style-type: none">Rozvinúť odvetvie cestovného ruchu, rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu so zameraním na zvyšovanie konkurencieschopnosti, socio-ekonomických príležitostí, rastu životnej úrovne, vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu regiónu. Podpora budovania, údržby a obnovy turistickej infraštruktúry, propagácia a prezentácia obce. Spojením a vyváženým využívaním prírodných, historických a kultúrnych hodnôt vytvárať podmienky pre posilnenie návštevnosti obce.	<ul style="list-style-type: none">Podpora cestovného ruchu v obciRozvoj vidieckeho turizmu a agroturizmu

2.2. Opatrenia a aktivity

2.2.1. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

opatrenia	aktivity
2.2.1.1. Prenájom priestorov a pozemkov vhodných na podnikanie	2.2.1.1.1. Výkup pozemkov vhodných na podnikanie 2.2.1.1.2. Získanie vhodných pozemkov do dlhodobého prenájmu
2.2.1.2. Poskytnutie stimulov pre podnikateľov v obci	2.2.1.2.1. Poskytnutie služieb pre podnikateľov v obci, ktorí vytvoria trvalé pracovné miesta pre obyvateľov obce
2.2.1.3. Poskytnutie podpory MSP	2.2.1.3.1. Nadviazanie spolupráce so strednými a veľkými podnikateľskými subjektmi v regióne

2.2.2. Opatrenia a aktivity v oblasti vzdelávania, kultúry a športu

opatrenia	aktivity
2.2.2.1. Doplnenie vybavenosti základnej školy	2.2.2.1.1. Dovybavenie počítačovej miestnosti výpočtovou technikou 2.2.2.1.2. Organizovanie vzdelávacích a rekvalifikačných kurzov a školení pre občanov obce 2.2.2.1.3. Výstavba a vybavenie detských ihrísk
2.2.2.2. Zachovanie a rozvoj ľudových a kultúrnych tradícií v obci	2.2.2.2.1. Organizovanie a zachovávanie tradičných kultúrnych podujatí v obci 2.2.2.2.2. Podpora spoločných kultúrnych aktivít a cezhraničnej spolupráce 2.2.2.2.3. Výstavba a rekonštrukcia obecných priestranstiev na športové a kultúrne podujatia v obci 2.2.2.2.4. Údržba a rekonštrukcia kaplniek 2.2.2.2.5. zriadenie pamätnej miestnosti a vedenie kroniky
2.2.2.3. Doplnenie vybavenosti všešportového areálu v obci	2.2.2.3.1. Výstavba viacúčelových ihrísk 2.2.2.3.2. Výstavba tribúny, sociálnych zariadení, rekonštrukcia budovy TJ a oplotenie športového areálu

2.2.3. Opatrenia a aktivity v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb

opatrenia	aktivity
2.2.3.1. Vytvorenie a prevádzkovanie obecnej webovej stránky	2.2.3.1.1. Tvorba a prevádzkovanie obecnej webovej stránky
2.2.3.2. Dobudovanie cestnej infraštruktúry v obci	2.2.3.2.1. Rekonštrukcia a výstavba autobusových čakární v obci 2.2.3.2.2. Výstavba chodníkov v obci 2.2.3.2.3. Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane mostov 2.2.3.2.4. Výstavba a údržba rigolov pozdĺž miestnych komunikácií 2.2.3.2.5. výstavba ochranného zábradlia na nebezpečných úsekoch v obci 2.2.3.2.6. výstavba parkovísk v obci
2.2.3.3. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry	2.2.3.3.1. Dobudovanie kanalizácie a napojenie obydľí na ČOV 2.2.3.3.2. Dobudovanie verejného vodovodu a napojenie obydľí
2.2.3.4. Zabezpečenie vhodných stavebných pozemkov	2.2.3.4.1. Zabezpečenie vhodných stavebných pozemkov na individuálnu bytovú výstavbu 2.2.3.4.2. Nákup pozemkov vhodných na výstavbu bytoviek pre rodiny s nižším príjmom
2.2.3.5. Vybudovanie technickej a environmentálnej infraštruktúry	2.2.3.5.1. Rekonštrukcia a rozšírenie elektrickej prípojky, verejného osvetlenia a obecného rozhlasu 2.2.3.5.2. Dobudovanie dopravnej infraštruktúry v obci 2.2.3.5.3. Výstavba chodníkov a prístupových komunikácií na obecnom cintoríne
2.2.3.6. Rekonštrukcia obecného majetku	2.2.3.6.1. Rekonštrukcia budovy požiarnej zbrojnice a pošty 2.2.3.6.2. Rekonštrukcia Kultúrneho domu 2.2.3.6.3. Výstavba domu smútku a rozšírenie cintorína 2.2.3.6.4. Zriadenie a vybavenie klubu mládeže a dôchodcov

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

2.2.4. Opatrenia a aktivity v oblasti životného prostredia

opatrenia	aktivity
2.2.4.1. Ochrana a revitalizácia krajiny	2.2.4.1.1. Odstraňovanie divokých skládok TKO 2.2.4.1.2. Realizácia projektov protipovodňových opatrení 2.2.4.1.3. Vybudovanie obecnej kompostárne
2.2.4.2. Regulácia vodných tokov	2.2.4.2.1. čistenie a úprava koryta a spevnenie brehov obecného potoka
2.2.4.3. Výsadba a ochrana trávnych porastov stromov a drevín	2.2.4.3.1. zlepšovanie stavu zelene verejných priestranstiev v obci
2.2.4.4. Ochrana a využívanie vodných zdrojov	2.2.4.4.1. ochrana a čistenie vodných zdrojov

2.2.5. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvoja cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu

opatrenia	aktivity
2.2.5.1. Propagácia obce a jej okolia	2.2.5.1.1. vytvorenie informačno propagačného bulletinu o obci a jej okolí
2.2.5.2. Výstavba a udržiavanie turistických náučných trás	2.2.5.2.1. Vybudovanie a udržiavanie trasy pre peších turistov 2.2.5.2.2. Vybudovanie, označenie a údržba cyklistických trás 2.2.5.2.3. Výstavba náučných a poznávacích lesných chodníkov

2.3. Opis rozvojovej stratégie

Definované ciele obce vychádzajú z porovnávania a selekcie strategických cieľov s vyššími programami rozvoja a ich prejednávaní a zjednotenia na úrovni zástupcov obce.

Pre vyhodnotenie plánovanej stratégie je potrebné určiť aj merateľné ukazovatele, ktoré budú sledované počas navrhovaného obdobia. V prípade rozvojovej stratégie budú takýmito ukazovateľmi projekty navrhované obcou. Ukazovatele sú rozdelené podľa oblastí v súlade so špecifickými cieľmi stanovenými v stratégii rozvoja.

Globálna strategická vízia obce:

konkurencieschopná a všestranne rozvinutá obec s rozvinutou infraštruktúrou, s vysokou vzdelanostnou úrovňou, flexibilná a schopná využívať všetky zdroje /prírodné, kultúrne, historické, ľudské, hospodárske a finančné/ pri zachovaní prírodných a kultúrnych hodnôt a pamiatok regiónu.

- Zastaviť hospodárske a sociálne zaostávanie obce a nastúpiť cestu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá smeruje k znižovaniu disparity medzi obcou a ostatnými obcami v kraji a na Slovensku a to v ekonomickej výkonnosti a sociálnej dynamike. Zastaviť úbytok obyvateľstva v obci a zabezpečiť tu žijúcim obyvateľom vhodné podmienky a ochranu zdravia a sociálnych istôt. Vybudovať obec príťažlivú pre investorov s účelnou štruktúrou podnikov zodpovedajúcou charakteru a špecifickým prednostiam obce.
- Dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ a vytvorenie systému riadenia výchovy a vzdelávania v nových podmienkach. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce, rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít. Vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj kultúry, všestranne podporovať všetky oblasti kultúrneho života a poskytovať platformu pre vzájomnú komunikáciu a koordináciu významných podujatí. Za týmto účelom v maximálnej miere využívať jestvujúci potenciál a zaoberať sa rozvojom a zachovaním tradícií folklóru a ľudových remesiel. Podpora športových aktivít občanov obce – podpora rozvoja telesnej kultúry, podporovať útvary talentovanej mládeže, a športové kluby v obci. Zlepšenie možnosti voľno-časových športových aktivít detí, mládeže a dospelých podporujúcich zdravý životný štýl.
- Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry musí smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potencionálne podnikateľské zóny a zóny bytovej výstavby, ako aj na rekonštrukciu komplexnej infraštruktúry v obci – dopravnej, environmentálnej, informačno- komunikačnej a občianskej.
- Vytvoriť sociálnu a zdravotnú sústavu, zodpovedajúcu potrebám obyvateľov a návštevníkov obce, vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v sociálnej oblasti a zdravotníctve s dôrazom na kvalitu poskytovaných služieb. Zníženie percenta sociálne ohrozených a odkázaných obyvateľov obce. Zlepšenie sociálnej starostlivosti a služieb pre marginalizované skupiny a deti a podpora sociálneho zapojenia nezamestnaných.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

- Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia, využívanie vodných zdrojov, ochrana ovzdušia a nakladanie s odpadmi a celková ochrana a revitalizácia krajiny. Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj. Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie, znižovanie zaťaženia životného prostredia, dobudovanie environmentálnej infraštruktúry. Podpora environmentálnej výchovy detí predškolského a školského veku i širokej verejnosti.
- Rozvinúť odvetvie cestovného ruchu , rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu so zameraním na zvyšovanie konkurencieschopnosti, socio-ekonomických príležitostí, rastu životnej úrovne, vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu regiónu. Podpora budovania, údržby a obnovy turistickej infraštruktúry, propagácia a prezentácia obce. Spojením a vyváženým využívaním prírodných, historických a kultúrnych hodnôt vytvárať podmienky pre posilnenie návštevnosti obce.

Merateľné ukazovatele nie je možné objektívne zhodnotiť, nakoľko nie je známa celková čiastka finančných prostriedkov na podporu rozvojovej stratégie. Úspešnosť a realita ukazovateľov závisí od kvality vypracovaných projektov a od ich následnej úspešnosti v hodnotiacom procese štrukturálnych fondov.

3. Financovanie plánov (zdroje financovania)

Mnohé aktivity a opatrenia predstavujú finančne náročné projekty. Je preto nevyhnutné identifikovať zdroje, ktoré umožnia ich realizáciu.

Pre jednotlivé aktivity, opatrenia a projekty sú v kapitole 5 – Akčné plány definované subjekty, ktoré ich budú financovať, ako aj odhadované náklady (pokiaľ ich bolo možné špecifikovať). Vzhľadom k tomu, že v aktuálnej fáze nie je možné výšku nákladov presne určiť, bude finančná tabuľka vyplnená dodatočne (vo fáze rozpracovania daného projektu a príprave žiadosti o finančný príspevok).

Finančné prostriedky potrebné na realizáciu projektov, tak ako boli definované v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená, budú v zásade pochádzať z troch zdrojov:

- 3.1 verejné zdroje (mestský rozpočet, štátny rozpočet)
- 3.2 súkromné zdroje
- 3.3 fondy Európskej únie

3.1 Verejné zdroje

Ako ukázala analýza majetkovej a rozpočtovej situácie, zdroje obce neumožnia všetky investície. Dôležité bude preto získanie finančných prostriedkov z externých zdrojov, predovšetkým fondov EÚ.

Je samozrejme nutné počítat aj s variantom zamietnutia žiadosti o finančný príspevok. V takom prípade bude potrebné určiť náhradné zdroje financovania. Niektoré projekty je možné realizovať v redukovanom rozsahu alebo na etapy rozložené na dlhšie časové úseky z mestského rozpočtu. V prípade iných projektov, najmä takých, ktoré sú schopné generovať zisky, prichádza do úvahy spoluúčasť súkromného sektora alebo využitie bankových úverových produktov.

V súčasnosti majú mestá a obce len minimálne možnosti získania grantov zo štátneho rozpočtu na rozvojové aktivity (ak nepočítame automatické dofinancovanie príspevku zo štrukturálnych fondov). Väčšina štátnych fondov bola zrušená; jediným fondom poskytujúcim aspoň limitovanú nenávratnú finančnú pomoc pre investičné projekty obcí je Štátny fond rozvoja bývania. Z neho môžu pri výstavbe obecných nájomných bytov podľa stanovených kritérií (rozloha bytu do 90 m², pre rodiny s príjmami do 3,5 násobku životného minima) získať nenávratný finančný príspevok vo výške 30% alebo 20% nákladov a na prefinancovanie zvyšných 70%, resp. 80% nákladov možno získať od ŠFRB úver na 30 rokov s úročením 1,2%. So zdrojmi tohto fondu uvažuje aj projekt E.2.1.

V minulom období zohrával dôležitú úlohu pri rozvoji environmentálnej infraštruktúry Štátny fond životného prostredia, pričom v súčasnosti bol opätovne vytvorený pod názvom Environmentálny fond. Čerpanie zdrojov z tohto fondu bude možné od roku 2006.

3.2 Súkromné zdroje

Súkromné prostriedky predstavujú najjednoduchšiu formou investovania, nakoľko ich použitie závisí výlučne od rozhodnutia ich vlastníka. Pri investovaní súkromných zdrojov investor hľadá primárne ziskovú návratnosť, ich význam pre regionálny rozvoj spočíva v tom, že obvykle prinášajú nové pracovné miesta, skvalitňujú služby pre návštevníkov obce i pre miestnych obyvateľov.

Investovanie súkromných prostriedkov do neziskových aktivít je u nás zatiaľ zriedkavé, rovnako ako v zahraničí často realizované investovanie na báze Joint Ventures – t.j. podniky so spoločným kapitálovým vkladom verejného subjektu (miestnej samosprávy) a súkromnej spoločnosti.

Vzhľadom k obmedzenej investičnej sile ekonomických subjektov pôsobiacich v obci bude potrebné zamerať pozornosť aj na externé subjekty a aktívne vyhľadávať potenciálnych investorov.

Pokiaľ ide o projekty a aktivity obsiahnuté v tomto dokumente, časť z nich počítá s príspevkami zo súkromných zdrojov, napríklad formou sponzorských príspevkov.

3.3 Fondy Európskej únie

Po vstupe SR do Európskej Únie sa mestám a ďalším subjektom otvorili možnosti získania dodatočných finančných prostriedkov z fondov EÚ. Európska regionálna politika si kladie za cieľ vyrovnanie rozdielov medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity. Je založená na štyroch štrukturálnych fondoch:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým firmám
- Európsky sociálny fond (ESF) – podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín do pracovného života, najmä financovaním odbornej prípravy a systému podpory ich zamestnávania
- Európsky poľnohospodársky a garančný fond (EAGGF) – finančne podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch.
- Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG) – pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel

Pre zabezpečenie realizácie rozvojových projektov obce Šarišská Trstená sa počíta s využitím zdrojov z fondu ERDF (projekty a aktivity), v menšej miere aj z ESF (aktivity realizované prostredníctvom ÚPSVaR).

Pri zámere čerpania štrukturálnych fondov je potrebné pamätať na to, že z nich je v prípade územia spadajúceho pod Cieľ 1 (celé územie SR okrem Bratislavy) možné pokryť maximálne 75% oprávnených nákladov (v prípade verejného sektora). Ďalších 20% je spolufinancovaných zo štátneho rozpočtu. Konečný prijímateľ je povinný znášať 5%

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

z celkových oprávnených nákladov. V praxi však je potrebné z mestského rozpočtu financovať väčší podiel, keďže nie všetky náklady spadajú do kategórie oprávnených výdavkov. Z tohto dôvodu sa skutočný podiel spolufinancovania obce môže zvýšiť až na 20% i viac. Ak je konečným prijímateľom súkromná firma, výška príspevku zo štrukturálnych fondov je nižšia a predstavuje maximálne 15% z celkových oprávnených nákladov. V tomto prípade sa na poskytovanie podpory vzťahujú pravidlá štátnej pomoci, ktoré určujú intenzitu štátnej pomoci diferencovane pre rôzne účely (na základe Zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci).

Stratégia, priority a ciele NSRR budú implementované cez **11 operačných programov** v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ:

- **šesť operačných programov pre cieľ Konvergencia**, z toho:
 - štyri operačné programy spolufinancované z ERDF pokrývajúce celú SR okrem Bratislavského kraja (Regionálny operačný program, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Zdravotníctvo);
 - dva operačné programy spolufinancované z ERDF a KF pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja³ (OP Doprava a OP Životné prostredie);
- **tri operačné programy spoločné pre obidva ciele – cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť**, t.j. pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja – jeden spolufinancovaný z ERDF (OP Výskum a vývoj) a dva z ESF (OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie);
- **Operačný program Technická pomoc** pre cieľ Konvergencia pokrývajúci *horizontálne aktivity*, za ktoré je zodpovedný centrálny koordinačný orgán pre NSRR a ktoré sú spoločné pre všetky OP, resp. skupinu OP, t.j. netýkajú sa implementácie len jedného OP, (príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanosť, posilňovanie administratívnych kapacít); aktivity finančného riadenia, ktoré zabezpečuje certifikačný orgán a aktivity súvisiace s overovaním riadiacich a kontrolných systémov, vydávaním vyhlásení o ukončení pomoci a kontrolou vzorkových operácií, ktoré zabezpečuje orgán auditu. V každom operačnom programe bude zároveň však vyčlenená finančná alokácia na technickú pomoc pre *špecifické aktivity* príslušného riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom;
- **Operačný program Bratislavský kraj** pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť spolufinancovaný z ERDF.

3 Pričom prioritné osi spolufinancované z ERDF sa vzťahujú na celú SR okrem Bratislavského kraja a prioritné osi spolufinancované z KF sa vzťahujú na celú SR vrátane Bratislavského kraja.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

Tabuľka 1: Zoznam operačných programov

	Operačný program	RO	Fond
1.	Regionálny operačný program	MVRR SR	ERDF
2.	Životné prostredie	MŽP SR	ERDF, KF
3.	Doprava	MDPT SR	ERDF, KF
4.	Informatizácia spoločnosti	ÚV SR	ERDF
5.	Výskum a vývoj ⁴	MŠ SR	ERDF
6.	Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	MH SR	ERDF
7.	Vzdelávanie ⁵	MŠ SR	ESF
8.	Zamestnanosť a sociálna inklúzia ⁶	MPSVR SR	ESF
9.	Zdravotníctvo	MZ SR	ERDF
10.	Technická pomoc	MVRR SR	ERDF
11.	Bratislavský kraj	MVRR SR	ERDF

Nové programovacie obdobie pre roky 2007-2013 prinesie zmeny v celkovej alokácii finančných prostriedkov, ako aj zmeny prioritných smerov podpory. Preto bude na základe operačných programov budúceho programovacieho obdobia nutné preveriť možnosti financovania projektov obsiahnutých v tomto dokumente. To sa týka hlavne projektov druhého sledu podaných po roku 2007.

regionálny
operačný
program

Regionálny operačný program (ROP) je určený v mimo bratislavských regiónoch pre školstvo, sociálnu oblasť, kultúru, cestovný ruch, obnovu miest a obcí, ako aj rekonštrukciu regionálnych cestných komunikácií (cesty II. a III. triedy). V špecifických prípadoch podporí projekty nekomerčných záchranných služieb a hasičské zbory.

⁴ V oblasti výskumu a vývoja zahŕňa i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

⁵ Zahŕňa i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

⁶ Zahŕňa i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

4. Zabezpečenie realizácie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je strednodobým dokumentom, na základe ktorého sa uskutočňuje podpora miestneho rozvoja s dôrazom na sociálno-ekonomickú sféru. Možno ho charakterizovať ako program cielených opatrení, prípadne intervencií, navrhnutý pre oživenie ekonomického a sociálneho rozvoja. Má konkretizovať oparenia nevyhnutné pre dosiahnutie strategických cieľov.

Program rozvoja je dôležitý predovšetkým tým, že zhrňuje základné informácie k stratégií vo všetkých súvislostiach rozvoja. Predkladá sa rôznym komisiám na vyššej programovej úrovni a slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektov.

Ďalej slúži ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu partnerov na území obce.

Realizácia programu sa vykonáva na základe projektov a pri ich špecifikácií a výbere dochádza k združovaniu záujmov a finančných prostriedkov. Okrem súkromnej podnikateľskej bázy sú to napríklad partneri, ktorí čerpajú zdroje aj z iných fondov EÚ. Vhodnými partnermi sú napr. vysoké školy, výskumné a technologické inštitúcie.

Pri realizácii programu sa podieľajú mnohí účastníci jednotlivých projektov a k tomu je potrebné zabezpečiť vhodnú organizáciu a riadenie tohto procesu, ktorý pozostáva z plánovacích, komunikačných činností ako aj monitorovania, hodnotenia a aktualizácie programu

Zodpovednosť za plnenie celého programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce má najvyšší orgán na čele so starostom obce.

4.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Štruktúra inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce najvyšším orgánom je zastupiteľstvo obce.

Zastupiteľstvo obce

Starosta a najvyšší orgán príma rozhodnutia o postupe programu, ustanovuje riadiacu osobu alebo skupinu, ktorá je poverená riadením procesu. Schvaľuje návrhy a projekty rozvoja a dojednáva partnerské vzťahy. Hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu. Zabezpečuje realizáciu programu a rozhoduje o zmenách.

Riadiaca skupina

Činnosť riadiacej skupiny v obci preberá najvyšší orgán. Hlavnou činnosťou manažmentu programu je zabezpečiť organizačné a technické zabezpečenie programu, vykonávať kontrolu fyzickú, ekonomickú a kvalitatívnu ako aj pomocou ukazovateľov vykonať monitoring a viesť evidenciu. Ďalšou činnosťou riadiacej skupiny je urobiť priebežné a záverečné hodnotenie a spracovanie správ o stave a výsledkoch.

Pracovná skupina

Zloženie pracovnej skupiny odráža príslušný rozsah záujmov na území obce. V skupine by mali byť reprezentanti verejného a súkromného sektoru z obce ako aj partneri zúčastňujúci sa na realizácii programu. V skupine by mali byť odborne zdatní a spoločensky uznávaní ľudia. Súčasťou skupiny môže byť aj externý konzultant, ktorý je fundovaným pomocníkom vo všetkých fázach programu.

Pracovná skupina vykonáva tieto hlavné činnosti. Vykonáva rozbor pre zabezpečenie programu a posudzuje jednotlivé projekty programu. Prejednáva vecnú problematiku s partnermi. Spracováva a preberá dokumentáciu projektov a rieši operatívne problémy, ktoré vznikajú pri realizácii programu. Ďalej spracováva a predkladá návrhy pre aktualizáciu programu.

Verejnosť

Účasť verejnosti je zvlášť dôležitá pretože určuje výslednú legitimitu a dôveryhodnosť celého programu ako aj jeho plnenie a záväznosť.

Verejnosť sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje prostredníctvom svojich zástupcov a účasťou na prejednávaní čiastkových a celkových výsledkov

4.2. Monitorovanie a hodnotenie

Monitoring znamená sledovanie a preberanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Je ho potrebné vykonávať voči stanoveným ukazovateľom špecifických cieľov programu. Výsledky je potrebné tiež spracovať pretože sú súčasťou správ pre vyššie úrovne programov a administratívu fondov.

Monitorovanie plnenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie.

Základným zdrojom monitorovacích údajov je žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku, ktorá obsahuje informácie o žiadateľovi a jeho partneroch na projekte, informácie o projekte, názvy a očakávané hodnoty merateľných ukazovateľov projektu a finančný plán projektu.

Monitorovacia správa projektu predkladaná príjemcom pomoci obsahuje účtovnú závierku príjemcu pomoci a reálne hodnoty a merateľných ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu realizovaného projektu.

Pri monitoringu nesmieme zabúdať na žiadosti o prostriedky vrátane zúčtovacích dokladov ako výstup procesu finančného riadenia, ktorý obsahuje sumy deklarovaných oprávnených výdavkov projektov, sumy uznaných oprávnených projektov ako aj sumy neoprávnených výdavkov projektu a dátumy prijatia a zaúčtovania žiadosti o platbu na platobnej jednotke.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom programu. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja obce bude obsahovať nasledovné činnosti:

- systematické zbieranie vybraných informácií súvisiacich s realizáciou strategických cieľov,
- spracovanie porovnávacích a tematických analýz, príprava priebežných správ poukazujúcich na stupeň realizácie v hlavných oblastiach spoločenského a hospodárskeho života,
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie súladu medzi prijateľnými cieľmi a opatreniami a dosiahnutými výsledkami.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh.

4.3. Harmonogram realizácie

Časový harmonogram realizácie jednotlivých cieľov a priorít, ktoré sú opísané v tomto Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je viazaný na možnosť čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých rozpočtových kapitol obce, mimorozpočtových zdrojov prípadne, účelovo viazaných finančných prostriedkov alebo finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ.

Jednotlivé etapy realizácie projektových zámerov budú pokračovať v návaznosti na seba tak aby sa jednotlivé fázy neprekrývali ale priamo na seba nadväzovali a vytvorili tak ucelený harmonický celok.

Oblasť rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

Aktivita	Roky
2.2.1.1.1. Výkup pozemkov vhodných na podnikanie 2.2.1.1.2. Získanie vhodných pozemkov do dlhodobého prenájmu 2.2.1.2.1. Poskytnutie služieb pre podnikateľov v obci, ktorí vytvoria trvalé pracovné miesta pre obyvateľov obce 2.2.1.3.1. Nadviazanie spolupráce so strednými a veľkými podnikateľskými subjektmi v regióne	

Oblasť vzdelávania, kultúry a športu

Aktivita	Roky
2.2.2.1.1. Dovybavenie počítačovej miestnosti výpočtovou technikou 2.2.2.1.2. Organizovanie vzdelávacích a rekvalifikačných kurzov a školení pre občanov obce 2.2.2.1.3. Výstavba a vybavenie detských ihrísk 2.2.2.2.1. Organizovanie a zachovávanie tradičných kultúrnych podujatí v obci 2.2.2.2.2. Podpora spoločných kultúrnych aktivít a cezhraničnej spolupráce 2.2.2.2.3. Výstavba a rekonštrukcia obecných priestranstiev na športové a kultúrne podujatia v obci	

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

2.2.2.2.4. Údržba a rekonštrukcia kaplniek 2.2.2.2.5. zriadenie pamätnej miestnosti a vedenie kroniky 2.2.2.3.1. Výstavba viacúčelových ihrísk 2.2.2.3.2. Výstavba tribúny, sociálnych zariadení, rekonštrukcia budovy TJ a oploenie športového areálu	
--	--

Oblasť občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb

Aktivita	Roky
2.2.3.1.1. Tvorba a prevádzkovanie obecnej webovej stránky 2.2.3.2.1. Rekonštrukcia a výstavba autobusových zastávok v obci 2.2.3.2.2. Výstavba chodníkov v obci 2.2.3.2.3. Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane mostov 2.2.3.2.4. Výstavba a údržba rigolov pozdĺž miestnych komunikácií 2.2.3.2.5. výstavba ochranného zábradlia na nebezpečných úsekoch v obci 2.2.3.2.6. výstavba parkovísk v obci 2.2.3.3.1. Dobudovanie kanalizácie a napojenie obydľí na ČOV 2.2.3.3.2. Dobudovanie verejného vodovodu a napojenie obydľí 2.2.3.4.1. Zabezpečenie vhodných stavebných pozemkov na individuálnu bytovú výstavbu 2.2.3.4.2. Nákup pozemkov vhodných na výstavbu bytoviek pre rodiny s nižším príjmom 2.2.3.5.1. Rekonštrukcia a rozšírenie elektrickej prípojky, verejného osvetlenia a obecného rozhlasu 2.2.3.5.2. Dobudovanie dopravnej infraštruktúry v obci 2.2.3.5.3. Výstavba chodníkov a prístupových komunikácií na obecnom cintoríne 2.2.3.6.1. Rekonštrukcia budovy požiarnej zbrojnice a pošty 2.2.3.6.2. Rekonštrukcia Kultúrneho domu	

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

2.2.3.6.6. Rekonštrukcia budovy domu smútku 2.2.3.6.7. Výstavba domu smútku a rozšírenie cintorína 2.2.3.6.8. Zriadenie a vybavenie klubu mládeže a dôchodcov	
--	--

Oblasť životného prostredia

Aktivita	Roky
2.2.4.1.1. Odstraňovanie divokých skládok TKO 2.2.4.1.2. Realizácia projektov protipovodňových opatrení 2.2.4.1.3. Vybudovanie obecnej kompostárne 2.2.4.2.1. čistenie a úprava koryta a spevnenie brehov obecného potoka 2.2.4.3.1. zlepšovanie stavu zelene verejných priestranstiev v obci 2.2.4.4.1. ochrana a čistenie vodných zdrojov	

Oblasť cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu

Aktivita	Roky
2.2.5.1.1. vytvorenie informačno propagačného bulletinu o obci a jej okolí 2.2.5.2.1. Vybudovanie a udržiavanie trasy pre peších turistov 2.2.5.2.2. Vybudovanie, označenie a údržba cyklistických trás 2.2.5.2.3. Výstavba náučných a poznávacích lesných chodníkov	

Termín t.j. rok začatia, priebehu, prípadne ukončenia realizácie jednotlivých projektov je orientačný a bude sa prispôsobovať schopnosti obce v priebehu realizácie projektov zaistiť finančné zdroje či už z rozpočtu obce, rozpočtu samosprávneho kraja, zo štátneho rozpočtu, prípadne z fondov Európskej únie alebo príspevkov od právnických osôb a fyzických osôb, ale aj z príspevkov medzinárodných inštitúcií a bankových úverov.

5. Záver

Medzi prípravou a tvorbou Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a jeho realizáciou je zásadný rozdiel. Príprava programu rozvoja je tvorivým procesom, ktorý vyžaduje zapojenie čo najširšieho okruhu občanov s potrebnými znalosťami a skúsenosťami a s rozdielnymi pohľadmi na budúcnosť obce. Aj preto pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho programu obce boli oslovení obyvatelia obce a ich pripomienky, rady a námety tvoria kostru nami vypracovaného dokumentu.

Realizácia programu je manažérskou úlohou, ktorá vyžaduje podrobný dohľad nad aktivitami mnohých jednotlivcov, súkromných aj verejných organizácií, ktoré budú zapojené do realizácie jednotlivých projektov uvedených v tomto dokumente ako aj projektov, ktoré v dokumente nie sú ale budú sa v obci realizovať.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je živým dokumentom. Jeho realizácia bude dôsledne sledovaná a program bude podľa potreby dopĺňaný a upravovaný. Naznačené smery rozvoja obce sú otvorené a budú dopracovávať a konkretizovať a to vždy v záujme obyvateľov obce.

Hlavným cieľom tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja tak, aby sa obec v rámci Prešovského kraja a SR pri začleňovaní do štruktúr EÚ stala plnohodnotnou.

V samotnom závere chceme poďakovať starostovi obce p. Jaroslavovi Fogašovi, poslancom a všetkým občanom obce, ktorí svojimi pripomienkami nápadmi a radami prispeli k tvorbe tohto dokumentu.

Spracovatelia: REVIC – Regionálne vzdelávacie a informačné centrum, n. o.,
Ing. Rastislav Filičko
Starosta obce Jaroslav Fogaš
Obecné zastupiteľstvo
Obyvatelia obce Šarišská Trstená

6.Prílohy

Sústava plánovacích dokumentov SR

- 6.1. Oblasť podpory regionálneho rozvoja SR je regulovaná prostredníctvom kľúčových zákonov, ktorými sú:
- 6.1.1 zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,
 - 6.1.2 zákon č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajochoch,
 - 6.1.3 zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení,
 - 6.1.4 zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy,
 - 6.1.5 zákon č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy,
 - 6.1.6 zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov,
 - 6.1.7 zákon č. 482/2003 Z. z. o Štátnej pokladnici,
 - 6.1.8 zákon č. 565/2001 Z. z. o investičných stimuloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
 - 6.1.9 zákon č. 235/2002 Z. z. o náležitostiach žiadosti o poskytnutie investičných stimulov,
 - 6.1.10 zákon č. 193/2001 Z. z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
 - 6.1.11 zákon č. 156/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z. z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.

Ich prostredníctvom sa rámcovo reguluje povinnosť jednotlivých riadiacich orgánov (RO) na úrovni orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy o programovaní podpory v oblasti regionálneho rozvoja. Na základe uvedenej regulácie sa podpora regionálneho rozvoja realizuje prostredníctvom základných programových dokumentov, ktorými sú:

- národná dokumentácia (CSF, SPD, stratégia kohézneho fondu),
- programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja,
- programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

V prípade národnej dokumentácie sa vyžaduje jej koherencia⁷ a konzistencia stratégie s nasledujúcimi strategickými dokumentmi:

- Koncepcia územného rozvoja SR (KURS)
- Strednodobá koncepcia hospodárskeho a sociálneho vývoja SR (SKHSV SR)
- Strednodobé priority hospodárskej politiky SR
- Národný environmentálny akčný plán (NEAPII)
- Národný plán zamestnanosti
- Predvstupový ekonomický program SR
- Koncepcia štátnej vednej a technickej politiky
- Stratégia informatizácie spoločnosti
- Štátna dopravná politika

Okrem uvedených prierezových dokumentov boli východiskom pre tvorbu operačných programov nasledujúce horizontálne politiky:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

- Spoločné hodnotenie priorít zamestnanosti v Slovenskej republike (november 2001)
- Národný akčný plán zamestnanosti na roky 2002 a 2003 (apríl 2002)
- Správa o plnení záverov a priorít z dokumentu „Spoločné hodnotenie priorít zamestnanosti v Slovenskej republike“ za rok 2001 (jún 2002)
- Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15-20 rokov (december 2002)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky (november 2002)
- Stratégia podpory rastu zamestnanosti na základe reformy sociálneho systému a trhu práce;
- Koncepcia agrárnej a potravinovej politiky do roku 2005 (2000)
- Koncepcia lesníckej politiky do roku 2005 (2000)
- Koncepcia vodohospodárskej politiky do roku 2005 (2000)
- Koncepcia rozvoja vidieka v Slovenskej republike (1998)
- Koncepcia usporiadania pozemkového vlastníctva v Slovenskej republike (1993)
- Rozpracovanie priemyselnej politiky EÚ na podmienky SR
- Národný program rozvoja cestovného ruchu v SR
- Návrh energetickej politiky SR
- Návrh programu znižovania energetickej náročnosti a využitia alternatívnych zdrojov energie, vrátane podpory výskumu v tejto oblasti
- Analýza stavu podnikateľského prostredia SR
- Stratégia podpory vstupu zahraničných investícií
- Analýza vývoja malého a stredného podnikania a návrh na zmeny v systéme podpory malého a stredného podnikania
- Zhodnotenie účinnosti systému na ochranu spotrebiteľa v SR z pohľadu kapitoly č. 23 a zásady spotrebiteľskej politiky do roku 2003
- Koncepcné zameranie technickej politiky priemyselných odvetví
- Projekt transformácie a reštrukturalizácie ŽSR
- Koncepcia modernizácie mobilného parku ŽSR
- Koncepcia rozvoja kombinovanej dopravy
- Nový projekt výstavby diaľnic a rýchlостných ciest
- Program údržby a opráv ciest a diaľnic do roku
- Koncepcia rozvoja leteckej dopravy Slovenskej republiky
- Koncepcia rozvoja vodnej dopravy Slovenskej republiky
- Koncepcia tvorby regionálnej dopravnej politiky na úrovni krajov so zvýraznením podpory rozvoja integrovaných dopravných systémov
- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky (1993)
- Koncepcia rozšírenia separovaného zberu druhotných surovín a hospodárenie s komunálnym odpadom v SR (1994)
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska I (1994), II (1997)
- Koncepcia nakladania s odpadom zo septikových nádrží a žump (1996)
- Program odpadového hospodárstva SR (krajov, okresov) (1996)
- Národný environmentálny akčný program I (1996) a krajské a okresné environmentálne akčné programy (1996 – 1998)
- Národná stratégia ochrany biologickej diverzity na Slovensku (1997)
- Národný environmentálny akčný program II (1999)

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

- Program podpory postupného vylúčenia látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu (2000)
- Štandardy minimálnej vybavenosti krajských a okresných miest a metodika posudzovania úrovne štrukturálnej vybavenosti krajských a okresných miest (2000)
- Aktualizovaný národný akčný plán pre povodie Dunaja (2000)
- Aktualizovaný program starostlivosti o mokrade Slovenska (2000)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- Program odpadového hospodárstva SR do roku 2005 (2002)
- Integrovaná aproximačná stratégia v kapitole životné prostredie (2002)

Slovník základných definícií a pojmov:

- Cieľ 1 – cieľ ES umožňujúci podporu zo štrukturálnych fondov pre zaostávajúce regióny, v ktorých hodnota HDP na obyvateľa meraná paritou kúpnej sily a vypočítaná na základe údajov ES v priemere za posledné tri kalendárne roky je menšia ako 75 % priemeru Európskych spoločenstiev.
- Cieľ 2 – cieľ ES umožňujúci podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu pre regióny vážne postihnuté úpadkom priemyslu, ktoré čelia štrukturálnym ťažkostiam.
- Cieľ 3 – cieľ ES umožňujúci podporu z Európskeho sociálneho fondu pre rozvoj ľudských zdrojov, modernizáciu a prispôsobovanie politik a systémov vzdelávania, školenia a zamestnanosti.
- Doplnok programu – dokument vykonávajúci stratégiu a priority pomoci, obsahujúci podrobné prvky na úrovni opatrenia, ako ich uvádza čl. 18 ods. 3 nariadenia Rady 99/1260/ES, ktorý vypracuje členský štát alebo riadiaci orgán a ktorý sa v nevyhnutných prípadoch prehodnotí podľa čl. 34 ods. 3 nariadenia Rady 99/1260/ES. Zasiela sa Európskej komisii pre informáciu.
- Európska investičná banka (ďalej len „EIB“) – medzinárodná finančná a úverová inštitúcia poskytujúca úvery konečným prijímateľom určené na spolufinancovanie projektov.
- Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (ďalej len „EAGGF“) - jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ podporujúci adaptáciu poľnohospodárskych štruktúr na dlhodobé štrukturálne zmeny v poľnohospodárstve, na rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry, rozvoj a obnovu vidieka, vidieckeho dedičstva a lesov.
- Európsky fond regionálneho rozvoja (ďalej len „ERDF“) – jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorého cieľom je prispievať k rozvoju najmenej rozvinutých regiónov Európskej únie.
- Európsky sociálny fond (ďalej len „ESF“) – jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ napomáhajúci dosiahnuť ciele najmä v aktívnej politike zamestnanosti a voľný pohyb pracovných síl v boji proti nezamestnanosti a znevýhodneniu rôznych skupín ľudí na trhu práce.
- Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu (ďalej len „FIFG“) – jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorého cieľom je zabezpečiť vyrovnaný, harmonický rozvoj rybárskeho priemyslu.
- Iniciatívy ES – forma pomoci ES zo štrukturálnych fondov, ktorá sa týka cezhraničnej (INTERREG A), transregionálnej (INTERREG B) a transnacionálnej spolupráce (INTERREG C), hospodárskej a spoločenskej obnovy zaostalých miest a mestských oblastí (URBAN), rozvoja vidieka (LEADER) alebo medzištátnej spolupráce na

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

- presadzovanie nových prostriedkov boja so všetkými formami diskriminácie a nerovnoprávnosti v oblasti trhu práce (EQUAL).
- Jednotný programovací dokument (Single Programming Document – ďalej len „SPD“) – programovací dokument schválený Európskou komisiou. Obsahuje stratégiu a priority podporované zo štrukturálnych fondov a zdrojov členského štátu, ich špecifické ciele, príspevok zo štrukturálnych fondov a ostatné finančné prostriedky.
 - Kohézny fond – finančný nástroj ES určený pre členské krajiny, v ktorých hodnota HDP na obyvateľa meraná paritou kúpnej sily a vypočítaná na základe údajov ES v priemere za posledné tri kalendárne roky je menšia ako 90 % priemeru Európskych spoločenstiev. Podporuje projekty dopravnej infraštruktúry a životného prostredia.
 - Prijemca pomoci (PP) – orgán, organizácia, právnická osoba, fyzická osoba alebo administratívna jednotka, ktorá má prospech z projektu a je zodpovedná za jeho realizáciu. V prípade schém pomoci podľa článku 87 zmluvy o založení ES sú konečnými prijímateľmi tie orgány, ktoré túto podporu poskytujú.
 - Konečný užívateľ – orgán, organizácia, právnická osoba, fyzická osoba alebo administratívna jednotka, ktorá má prospech z projektu a zodpovedá za jeho realizáciu. V prípade schém pomoci podľa článku 87 zmluvy o založení ES sú konečnými používateľmi tie orgány, ktorým sa táto podpora poskytuje od konečného prijímateľa.
 - Národný rozvojový plán (National Development Plan, ďalej len „NDP“) – programovací dokument členského štátu obsahujúci analýzu situácie vzhľadom na ciele uvedené v článku 1 nariadenia Rady č. 1260/1999/ES a prioritné potreby pre dosiahnutie týchto cieľov, vrátane stratégie, plánovaných prioritných činností, ich špecifických cieľov a s tým spojených finančných prostriedkov.
 - Opatrenie – prostriedok, ktorým sa v priebehu niekoľkých rokov uskutočňuje priorita programovacieho dokumentu a ktorý umožňuje financovanie činností.
 - Operačný program – programovací dokument schválený Európskou komisiou pre vykonávanie rámca podpory Spoločenstva, obsahujúci súvislý súbor priorít zahrňujúcich viacročné opatrenia, ktorý možno vykonávať využitím pomoci jedného alebo viacerých fondov, jedného alebo viacerých iných existujúcich finančných nástrojov a EIB.
 - Oprávnené výdavky – výdavky, ktoré sa skutočne realizovali v rámci obdobia stanoveného v rozhodnutí o poskytnutí pomoci vo forme výdavkov konečného prijímateľa a ktoré sa realizovali v rámci operácií vybraných na podporu pomoci v súlade s kritériami výberu a procesmi podliehajúcimi pravidlám ES.
 - Platobný orgán (PO) – jeden alebo viac vnútroštátnych, regionálnych alebo miestnych orgánov či subjektov menovaných členskými štátmi na účely vypracovania a predkladania žiadostí o platby a prijímanie platieb od EK. Platobný orgán zodpovedá za certifikáciu výkazu výdavkov, na základe ktorej predkladá žiadosti o platby z Európskej komisie.
 - Priorita – jeden z hlavných zámerov stratégie prijatej do rámca podpory Spoločenstva alebo pomoci. Každá priorita je pridelený príspevok zo štrukturálnych fondov a iných finančných nástrojov, príslušné finančné prostriedky členského štátu a súbor bližšie určených konkrétnych cieľov.
 - Rámec podpory Spoločenstva (Community Support Framework – ďalej len „CSF“) – dokument schválený Európskou komisiou po dohode s príslušným členským štátom, ktorý vyplýva z hodnotenia národného rozvojového plánu predloženého členským štátom. Obsahuje stratégiu a priority podporované zo štrukturálnych fondov a zo zdrojov členského štátu, ich špecifické ciele, príspevok fondov a ostatné finančné prostriedky. Realizuje sa prostredníctvom jedného alebo viacerých operačných programov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

- Riadiaci orgán (RO) – jeden alebo viac vnútroštátnych, regionálnych alebo miestnych orgánov či subjektov menovaných členskými štátmi na účely riadenia podpory zo štrukturálnych fondov. Je menovaný pre rámec podpory Spoločenstva, každý operačný program, jednotný programovací dokument a iniciatívy ES.
- Platobná jednotka (PJ) – verejný alebo súkromný orgán vykonávajúci určité úlohy delegované z platobného orgánu. Rozsah a definovanie delegovaných úloh sú v kompetencii platobného orgánu.
- Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom (SORO) – verejný alebo súkromný orgán vykonávajúci určité úlohy delegované z riadiaceho orgánu. Rozsah a definovanie delegovaných úloh sú v kompetencii riadiaceho orgánu.
- Štrukturálne fondy – nástroje štrukturálnej politiky EÚ využívané na dosiahnutie jej cieľov. K štrukturálnym fondom patria európsky fond regionálneho rozvoja, európsky sociálny fond, európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond – usmerňovacia sekcia a finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu.
- Zúčtovací doklad – doklad dokazujúci uskutočnenie výdavku, t. j. doklad o uskutočnení plnenia dodávky stavby, tovaru alebo služby a o jeho zaplatení zo strany konečného prijímateľa.
- Efektívnosť vyjadruje pomer medzi vynaloženými finančnými prostriedkami a dosiahnutým výstupom, výsledkom a dopadom.
- Účinnosť vyjadruje pomer medzi očakávanou a reálnou hodnotou toho istého merateľného ukazovateľa.
- Relevantnosť vyjadruje stav, keď je napr. priorita programu v súlade s výsledkami reálnych socio-ekonomických potrieb regiónu.
- Koherencia – rozlišuje sa vnútorná a vonkajšia koherencia. Vnútorná koherencia existuje napr. vtedy, keď sa ciele a opatrenia v rámci jedného programu alebo priority neprekrývajú, ale navzájom dopĺňajú. Vonkajšia koherencia charakterizuje taký stav stratégie programu, keď sa jeho ciele, priority alebo opatrenia neprekrývajú so stratégiou iného programového dokumentu.
- Monitorovacie správy – sú výsledkom procesu monitorovania hodnotenia. Vypracúvajú sa na základe monitorovaných údajov a pravidelne predkladajú monitorovaciemu výboru, alebo EK. Monitorovacie správy pre OP sa vypracúvajú spravidla raz za 6 mesiacov. Okrem toho sa vypracúvajú povinné výročné monitorovacie správy o pokroku dosiahnutom v implementácii programu.
- Hodnotiace správy – sú výsledkom procesu monitorovania a hodnotenia. Obsahujú informácie o efektívnosti a účinnosti realizovanej podpory. Vpracúvajú sa vo forme ex ante (predbežné hodnotenie), interim (priebežné hodnotenie), ex post (následné hodnotenie).
- Merateľné ukazovatele – kvantifikovateľné indikátory výstupu výsledku a dopadu. K merateľným ukazovateľom patria i štatisticky spracovateľné údaje zo žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku.
- Žiadosť o nenávratný finančný príspevok – formulár, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je aj projekt a prílohy. Prijemca pomoci, ktorý sa chce uchádzať o nenávratný finančný príspevok na podporu regionálneho rozvoja, musí vyplnený formulár vrátane projektu a príloh predložiť na príslušnom sprostredkovateľskom alebo riadiacom orgáne.
- Región – jednotka územného členenia.
- Partneri – socio-ekonomickí partneri riadiaceho orgánu podieľajúci sa na príprave programového dokumentu a jeho implementácii.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

- Partneri žiadateľa – subjekty, ktoré sa spolu s príjemcom pomoci podieľajú na realizácii a riadení projektu a majú z neho prospech.
- PRSK – program rozvoja samosprávneho kraja.
- PRO – program rozvoja obce.
- Programovacie dokumenty – napr. Národný rozvojový plán, NSRR, Regionálne operačné programy, PRSK, PRO.

Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu

Korec P. a kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): Národný plán regionálneho rozvoja SR, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2006): Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007-2013, Bratislava
Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky (2006): Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007-2013, Bratislava
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (2001): Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky, Bratislava
Konceptia štátnej bytovej politiky do roku 2010, Bratislava
STRATÉGIA ROZVOJA KONKURENCIESCHOPNOSTI SLOVENSKA DO ROKU 2010 - *Lisabonská stratégia pre Slovensko*, Bratislava
SAV Veda (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, Bratislava
Slovenská akadémia vied, Slovenský úrad geodézie a kartografie (1980): Atlas SSR
Štatistický úrad SR (2003): Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001
Štatistický úrad SR – Krajská správa Prešov (2004, 2005, 2006): Bulletin 2005/1Q, Bulletin 2005/2Q, Bulletin 2006/1Q, Bulletin 2006/2Q, Bulletin 2005/3Q, Bulletin 2005/4Q, Bulletin 2006/3Q, Bulletin 2006/4Q
Ministerstvo pôdohospodárstva SR (2003): Plán rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2004-2006, Bratislava
Správa o stave životného prostredia Prešovského kraja k roku 2002, SAŽP, Prešov, 2003
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, Prešov, 2003
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja, Bratislava, 1997
Územný plán veľkého územného celku Prešovský kraj – zmeny a doplnky r. 2003, Bratislava, 2004
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003) Operačný program Základná infraštruktúra, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Ľudské zdroje, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Priemysel a služby, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, Bratislava
Mapa okresov SR – okres Prešov, mierka 1 : 50 000, vydal Úrad geodézie a kartografie a katastra SR, 1999
Štatistický úrad SR (2003): Štatistický lexikón obcí SR 2002, Bratislava
Štatistický úrad SR (1994): Štatistický lexikón obcí SR 1992, Bratislava

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená

VKÚ (2002): Podrobný autoatlas - Slovenská republika, 1:100 000, Harmanec

VKÚ (2004): Rybárska mapa SR 1:250 000, Harmanec

Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava

Ministerstvo životného prostredia SR (2002): Atlas krajiny SR, Bratislava

Štatistický úrad SR (2002): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2006): Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, Bratislava

Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky (2006): Health Statistics Yearbook of the Slovak Republic 2005, Bratislava

Ústav informatiky a prognóz školstva (2006): Štatistická ročenka školstva 2006, Bratislava

Zákon č.503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove (2007):